Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

Casa de mode din Leningrad prezintă un ansamblu pentru primăvară ... rece.

IN ACEST NUMĂR:

Luna — prizonieră răzbunătoare

Conserve atomice

Hornul iadului

Două jăvruțe care se joacă? Da, dar numele lor e Veterok și Ugoliok — cățeii care s-au împrietenit în Cosmos.

Pagină de umor

Primul cuvînt

de Leonid Lenci

ANUL XXII

23

(1108)

10 iunie 1966

12 pagini, 1 leu

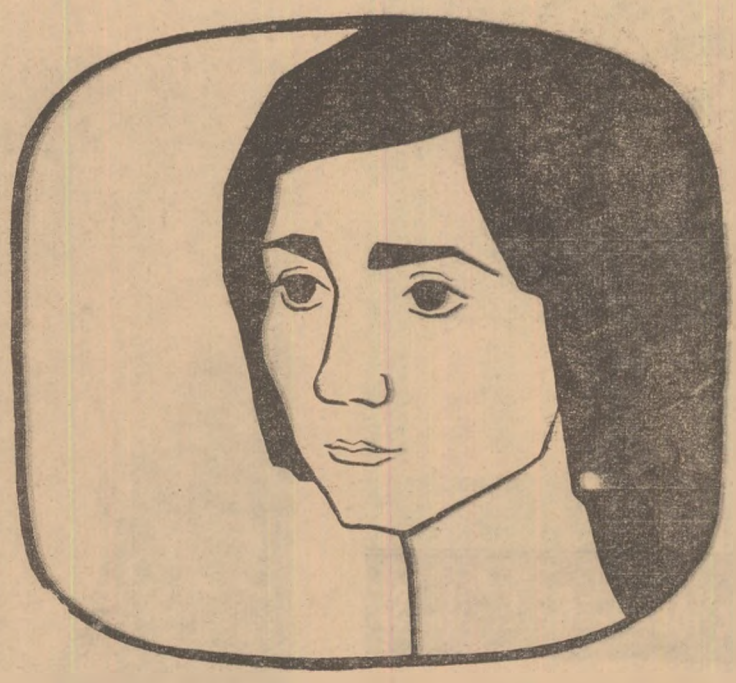

I. Mogulevski

Două portrete (Linogravură)

PROZĂ

Zborul anilor

Nu trecuse multă vreme de cînd Ivan Ivanovici se putea socoti, pe bună dreptate, un om tînăr. Dar de atunci s-au scurs, fără să bage de seamă, mai întîi șapte ani, apoi, mai greu, cinci ani și jumătate. Dar cei cinci ani și jumătate, mai grei, s-au dus și ei, după care au urmat șase ani veseli și alți trei și jumătate care au zburat ușor, ușor de tot, alături de Maria Ivanovna. Cu toate acestea, pe neașteptate i-a fost dat să constate că tinerețea s-a dus, că trăiește de unul singur, e adevărat, într-o casă nouă, mare și frumoasă, că, iarăși e adevărat, are o situație bună, fiind un funcționar respectat. Dar simțea și el ceea ce simte orice om care trăiește fără nimeni în jur: o anumită apăsare, datorită însingurării.

Una din poverile solitudinii apare, după cum se știe, atunci cînd omul se întoarce acasă și nu este așteptat de nimeni. Celibatarul se simte prost cînd, înapoindu-se de la lucru, constată că toate ferestrele casei sale sînt întunecate. Sentimentul îl însoțește chiar și atunci cînd face o vizită, cînd intră într-un restaurant, cînd hoinărește pe străzi spre a întîrzia cît mai mult momentul intrării în casa pustie.

De aceea, Ivan Ivanovici, pînă atunci mîndru și inaccesibil pentru neamurile sale din provincie, s-a apucat să expedieze o scrisoare în regiunea Iaroslavl nepotului său, pe care îl știa dintr-o fotografie, de pe vremea cînd era un copil bun și blînd. Invitația unchiului din Moscova a fost primită, se înțelege, cu entuziasm și după două zile Vasiutka însufleția camera lui Ivan Ivanovici. Era un băiat plăcut, care semăna foarte bine cu cel din fotografie, înzestrat cu un glas melodios și cu un tact înnăscut, ce-l ferea de greșelile și de prostiile pe care le comit de obicei tinerii de vîrsta lui. Vasiutka avea șaptesprezece ani. Unchiul l-a plăcut foarte mult, așa cum și el l-a plăcut pe unchiul lui. Ivan Ivanovici asculta cu plăcere povestirile despre viața din regiunea Iaroslavl: despre vînătoare, despre școala pe care o începuse acolo și era hotărît să o termine la Moscova. La început s-au dus împreună la teatru și la cinema. Unchiul era impresionat de setea de cultură a nepotului său și de aceea îi răspundea cu voe bună la nenumăratele lui întrebări. Îi cumpără un ghid și-l ajută să se descurce cu ajutorul lui.

Dar ghidul nu-i fu de folos prea multă vreme; Vasiutka se hotărî să intre la o facultate muncitorească. Asta l-a întristat puțin pe Ivan Ivanovici. El n-ar fi vrut să se despartă nici o clipă de nepotul său, dar nu-și arătă amărăciunea. Dimpotrivă, se prefăcu că vestea înscrierii lui la facultatea muncitorească îi era foarte plăcută. Vasiutka se scula de dimineață, se ducea la cursuri, acasă își continua pregătirea, dar mai găsea destulă vreme să stea de vorbă cu unchiul lui. După ce ieșea de la birou, Ivan Ivanovici mai făcea cîteva curse cu diferite treburi și cînd se întorcea acasă ferestrele erau, de obicei, luminate. Vasiutka era fie singur, fie cu unul sau mai mulți prieteni și prietene, iar aceste mici reuniuni nu erau niciodată frivole, ci pur și simplu de o veselie tinerească. Unchiul se simțea obligat să vină acasă cu o pungă de bomboane sau cu un carton de prăjituri și să-și trateze invitații.

Dar asta n-a durat mult. Vasiutka intră la un institut ce se afla departe de oraș și se mută la cămin. N-avea nici un rost să bată atîta drum de două ori pe zi și să-l deranjeze, în continuare, pe unchiul lui, care făcuse atît de mult pentru el.

Ivan Ivanovici rămase din nou singur. Din nou ferestre oarbe, neluminate. E adevărat că, în ultima vreme, Vasiutka începuse să dovedească un fel de egoism, specific, de altfel, fiecărei ființe omenești pe cale de afirmare. Asemenea manifestări începuseră să-l irite pe bătrîn, dar singurătatea dispăruse tocmai datorită nepotului lui.

Acum, ce era de făcut? Trebuiau găsiți alți tovarăși de cameră. Expedie o altă scrisoare în regiunea Iaroslavl, cu aceeași întrebare: cine dorește să vină la Moscova? Ar putea să-l ajute. Are o cameră care e liberă aproape toată ziua — și așa mai departe. I se răspunse că Mașenka, nepoata lui, de la o altă soră, ar dori foarte mult să plece la Moscova. Tocmai terminase școala medie. Nici nu visase o asemenea fericire. Auzise de bunul ei unchi și era foarte fericită că poate să-i răspundă la invitație.

După două zile, camera lui se însufleți din nou. La ferestre apărură perdele, pe dușumea — un covor, pe pereți — diferite fotografii. Mașutka avea optsprezece ani. Era o fată frumoasă, bine făcută și plină de viață. Eh, cum de n-a știut Ivan Ivanovici să-și aprecieze neamurile! Ce ris avea Mașutka! Cum mai ciripea cînd venea acasă unchiul ei! Cîte povești nu știa despre vecinii, prietenele și tovarășii ei! Ea îi alcătui unchiului o masă de scris. Divanul pe care dormea îl îmbrăcă din nou și-l înconjură cu un mic paravan. La întoarcere, Ivan Ivanovici găsea masa pusă pe un șervețel alb și mîncarea acoperită și ea cu un șervet la fel de alb. Lîngă telefon era o foaie de hîrtie și un creion, pe care se găseau însemnate, cu litere puțin aplecate, numele tuturor celor care îl căutaseră și pentru ce anume.

Ivan Ivanovici era fericit. Viața trecea pe nesimțite. Mașutka începuse să se pregătească pentru examenul de admitere la facultate. Ar fi vrut ca, în același timp, să și muncească, dar unchiul ei nu fu de acord. Ce rost ar fi avut să se obosească: să învețe și atîta tot. Îi cumpără o rochie, cu toate că ea declarase că n-are nevoie de nimic. El nu se amesteca în viața ei. Fata lipsea deseori de acasă, seara veneau la ea diferiți prieteni și Ivan Ivanovici, din delicatețe, întîrzia în oraș. Pe foaia de hîrtie de lîngă telefon își făcură apariția multe nume noi. Numărul cutare și alături — Leonid, numărul cutare și alături — Slava, numărul cutare și alături — Sava. Dar interesele Mașutkăi gravitau mai ales în jurul parașutismului. Era un punct de serioase divergențe cu unchiul ei. Mașutka intrase la școala de parașutism și avea la activul ei numeroase salturi, iar pe piept îi albăstrea de mult o insignă de onoare.

Ivan Ivanovici suferea: nepoata lui se dovedea o egoistă, nu ținea seama de el și ceea ce era mai important — salturile cu parașuta erau foarte periculoase. Dar totul se termină pe neașteptate. Într-o bună zi Mașutka se întoarse acasă fericită și-l anunță că, drept premiu, i-a fost atribuită o cameră. „Asta zic și eu viață!" exclamă ea, îmbrățișîndu-și unchiul.

Acum, Ivan Ivanovici își vedea nepotul și nepoata numai în zilele de sărbătoare. Uneori poposeau pe la el și-i povesteau despre succesele și greutățile lor. Cînd rămîneau să doarmă la el, camera se umplea de veselie. Dar dimineața, însingurarea punea din nou stăpînire pe el, iar regiunea Iaroslavl nu mai avea nici un suflet disponibil...

Într-o zi, de asemenea cu totul pe neașteptate, se descoperi că Ivan Ivanovici e cu totul lipsit de cultură. Deodată se constată că Ivan Ivanovici nu știe nici franceza, nici engleza. Iar această lipsă devenea de-a dreptul chinuitoare atunci cînd își făceau apariția nepotul și nepoata lui. Apoi îi fu dat să constate că nu se descurcă deloc în problemele tehnice: Mașutka îi povesti cu multe amănunte cum fusese creată o nouă mașină, iar el îi puse niște întrebări de-a dreptul copilărești. În general, avea foarte puține cunoștințe. Mașutka îi atrase atenția, cu toată sinceritatea, că în loc să colinde restaurantele ar fi mai bine să-și consacre serile studiului. Îi propuse chiar și un „preparator", un băiat foarte bun. Dealtfel, acesta n-avea unde să locuiască și dacă unchiul era de acord, ar fi putut să doarmă chiar pe divanul ei. Cît privește băiatul, avea cunoștințe foarte bogate și era, în general, un om minunat...

După ce ieșise de la cursurile fără frecvență și alergase prin oraș după tot felul de comisioane, Ivan Ivanovici grăbea spre casă...

Dar era bucuros. Era mulțumit. I-au mai rămas o oră două libere pentru a-și pregăti temele pe care i le dăduse Serioja, băiatul despre care îi vorbise Mașutka, preparatorul lui. Serioja, ăsta, nu știa de glumă. El cerea ca Ivan Ivanovici să-și însușească sîrguincios lecțiile pe care i le preda. Nu voia să țină seama nici de vîrsta lui, nici de faptul că, dormind la elevul lui, îi era oarecum îndatorat. În cazul cînd Ivan Ivanovici o amețea, dovedind că nu știe cum trebuie lecția, se întrista și îi spunea foarte sever și foarte amărît, umflîndu-și puțin buza de jos:

— Așa nu merge. Asta nu duce la nimic bun. Așa nu se poate.

Iar Ivan Ivanovici se temea, se temea cu adevărat de aceste observații și de aceea își pregătea sîrguincios lecțiile. Foarte sîrguincios...

Efim Zozulia

LUNA CĂRȚII

Scriitorii și cititorii lor

În R.S.F.S. Rusă „Luna cărții" a devenit tradițională. Se împlinesc opt ani de cînd, în fiecare mai, scriitorii și cititorii operelor lor se întîlnesc în cadrul unor manifestări ce poartă amprenta unor discuții pasionate despre eroii și problemele lor, specifice acestei epoci.

Anul acesta, sărbătoarea cărții a fost inaugurată cu adevărate mitinguri care au avut loc la monumentele lui Puș[illegible], Gogol, Griboedov și Șevcenko. Caracterul lor, solemn și intim totodată, a însemnat un omagiu fierbinte adus literaturii clasice ruse, cu operele ei de mare semnificație umană și de largă răspîndire universală.

Din piețele publice, manifestările s-au mutat în sălile de spectacole, în cluburile uzinale și în sălile bibliotecilor. Așa, de pildă, una din secțiile Uzinei de automobile din Moscova s-a transformat, pentru cîteva ore, într-o sală de conferințe cu cîteva mii de auditori. La întîlnirea cu cititorii au fost prezenți scriitorii S. Antonov, S. Podelkov, S. Kapustikian și alții. Solii editurii „Detskaia Literatura" — Lev Kassil, S. Barudzin, V. Berestov — s-au întîlnit cu muncitorii și muncitoarele combinatului „Triohgornaia Manufaktura".

Dar „Luna cărții" a cunoscut o desfășurare nu mai puțin impresionantă și dincolo de hotarele Moscovei. Orașul Elektrostal și-a deschis, ospitalier, porțile uzinelor și clubURILOR lui pentru un șir de manifestări consacrate evenimentului. Marile piețe leningrădene au fost împodobite cu numeroase vitrine în care erau expuse cărțile anului. Cetățenii orașului Tula i-au întîmpinat călduros pe reprezentanții Uniunii Scriitorilor, veniți să participe împreună cu ei la sărbătoarea cărții.

Ca de obicei, Iasnaia Poliana, reședința lui Lev Tolstoi, a cunoscut în această lună o animație deosebită. Brianskul a întîmpinat sărbătoarea cărții cu o „Săptămînă a poeziei", iar sătucul Ovstug, din regiunea Briansk, a sărbătorit cu cinstirea cuvenită numele marelui poet rus Tiutcev, care și-a petrecut o bună parte din viață pe meleagurile lui.

Ultimele manifestări din cadrul „Lunii cărții" au avut loc la 5 iunie.

actualitatea

MERIDIANE SOVIETICE

Călătorie peste taiga

Acolo unde se caută ori s-au găsit țiței și gaze naturale e nevoie de materiale de construcție, piese de schimb, îmbrăcăminte caldă, roșă, alimente. În orice întreprindere bine organizată din lume, aprovizionarea cade în sarcina centralei. Centrala se află la Tiumen. Natural că ea vrea să se facă folositoare și să sară în ajutor, ba chiar cît mai repede cu putință. Doar că cererile vin de la schelele din Surgut și Nefteiugansk și de acolo pînă la Tiumen sînt nici mai mult nici mai puțin de 1000 km. Nu pe șosea, ci prin taiga, taigaua fără drumuri, cu păduri, mlaștini, rîuri, pe scurt cu toate greutățile pe care natura sălbatică a Siberiei le ridică în calea omului. Ce să faci cu utilajele cerute urgent? Să le transporți cu vaporul? Durează mult prea mult. Cu avionul? Încărcătura e prea voluminoasă. Nu mai rămîne decît o singură posibilitate: o caravană de autocamioane. Asta înseamnă că Irtîșul trebuie traversat de patru ori, Tobolul de două ori și Obi o dată. Pînă la Demiansk s-ar putea merge pe șoseaua care duce la Tobolsk, apoi din sat în sat, peste cîmp.

Prima zi: Nimic deosebit. Coloana înaintează pe șosea care devine din ce în ce mai abruptă. Din cînd în cînd un camion de tip „MAS" trebuie să abandoneze. Șoferul „Ural"-ului care îl precede pune atunci mîna pe cablul de remorcat. La căderea serii intră cu toții în Demiansk. Peste Irtîș se rotește un elicopter. El comunică o veste neplăcută: gheața fluviului nu este rezistentă...

Ziua a doua: Autocamionul „ZIL" condus de Tolea Lambin se tîrăște peste fluviu. Cel a lui Leonid Hmeliov îl urmează îndeaproape. Leonid are un gol în stomac. Șoptind, ca și cum s-ar teme să nu trezească un uriaș adormit afară, se întoarce către însoțitorul său:

— Gheața trosnește! O să mă duc la fund ca o piatră.

Totul se termină cu bine. Șoferii de pe „MAS" rămîn însă definitiv în drum. Li se spune să descarce la Demiansk și să se întoarcă la Tiumen. Ce urmează de acum încolo e treabă numai pentru „ZIL" și „Ural". Nu mai există nici un drum. Cel care vrea să înainteze trebuie să și-l construiască singur. Oamenii desrădăcinează copaci, taie tufișuri, umplu gropi. Tractoare și buldozere, înainte! Cruțați zăpada! În locurile deosebit de periculoase, „constructorii de drumuri" înalță diguri de scurtături, umplu depresiunile cu trunchiuri și crăci, fac poduri peste pîraie și rîuri.

Ziua a treia: Caravana trece printr-o vale. Deși termometrul arată minus 32 de grade, miroase pătrunzător a putregai. Primele camioane bătătoresc zăpada, grosul le urmează. „Uralul" este mai greu și mai voluminos decît „ZIL"-ul și deci are nevoie de o pistă mai lată. Roțile din dreapta se învîrtesc în făgaș, cele din stînga trec prin zăpada neatinsă. Mult timp întregul convoi înaintează ca melcul. Lîngă satul Tugalovo pierde chiar șase ore. Deasupra unei mici văgăuni podețul cedează sub primul „Ural". Să se întoarcă din drum? Nici gînd! Se aduc autotractoare de la Gorno-Filinsk și Demiansk. Ele cară trunchiuri groase. Fierăstraiele și topoarele intră și ele în acțiune. E al naibii de greu să fixezi podul! La indicația mecanicului-șef Filosov, autotractoarele pătrund în subarboret. Localnicii povestesc că acolo a existat cîndva un drum.

Se lasă seara. Vehiculele pentru orice teren își croiesc necontenit calea peste ridicăturile și adînciturile tipice Siberiei. Lumina reflectoarelor alunecă fantomatic deasupra tufișurilor. Crăcile ating uneori cabinele. Conducătorilor li se închid ochii. Ajung la un rîu îngust acoperit cu un strat de gheață. În ordine? De pe malul celălalt camionul din frunte semnalizează cu farurile. Convoiul sosește abia noaptea tîrziu la Gorno-Filinsk. Oamenii nici nu mai mănîncă. Nu vor decît să doarmă...

Ziua a patra: Vasili Alimazov cunoaște regiunea. Asta le ajută să înainteze. Totuși fruntea îi e acoperită cu broboane de sudoare. „De douăzeci de ani stau la volan, exclamă el, dar încă nu am mai făcut așa un drum. Nu contează însă, sîntem așteptați. Iar eu duc un motor Diesel pentru instalația de foraj". La prînz se face un popas. Unii cîntă, alții joacă șah, un al treilea grup își dezmorțește mușchii bătîndu-se cu bulgări de zăpadă. La drum! Filosov le atrage atenția „Aveți grijă! Dacă se strică urma, cei care vin după noi se înfundă orbește..."

Ziua a cincea: Taigaua a luat sfîrșit. Merge mai bine ca înainte. Gheața de pe Obi se dovedește a fi rezistentă și sigură; convoiul întîlnește pentru prima oară un vehicul care nu-i aparține. Uitaseră aproape că există și alt trafic.

Ziua a șasea: Nefteiugansk. „Vă așteptăm de azi dimineață", spune șeful schelei Ust-Balîsk, Alexandr Filimonov. Din barăci apar sondorii și monterii. „Bravo, cei de la Tiumen s-au descurcat. Vrem să săpăm mai departe, înțelegeți? Acum putem, în fine, să continuăm".

V. Mișin

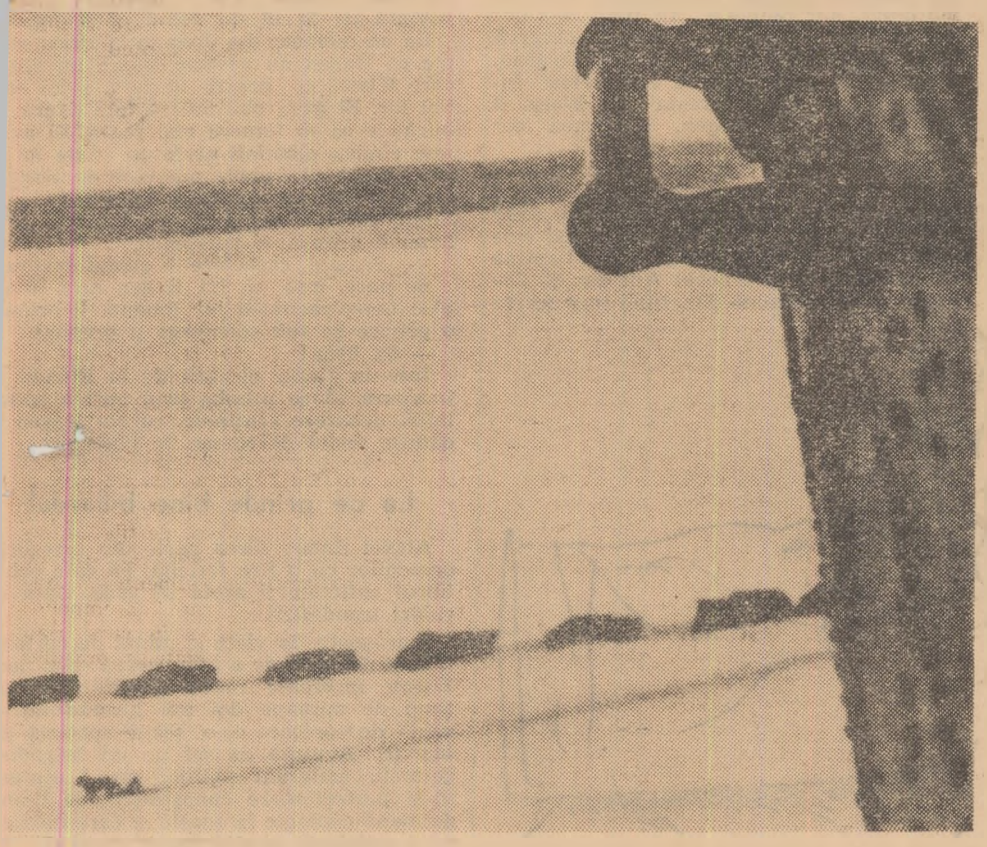

Caravana de mașini în taiga

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

Peninsula comorilor

Erodat în epoca glaciară, solul peninsulei Kola e înfesat de minereuri asemeni unui cufăr plin de comori. Pe o suprafață de 145 000 km² au fost descoperite 36 din elementele tabloului lui Mendeleev, unele din ele răzbătînd chiar pînă la suprafață! De regulă, minerurile sînt polimetalice, conținînd două sau trei metale, dar pînă nu de mult exploatate erau numai acelea în care predomina unul din ele. Așa au luat ființă marile combinate de nichel, fier și apatită din peninsulă.

Pentru a reduce costul producției, mai ridicat în regiunile polare din cauza condițiilor climatice aspre, specialiștii sovietici s-au gîndit însă să folosească și minereurile secundare. Minereul de nichel care mai conține cobalt și aramă este tratat la combinatul „Severonikel" din Moncegorsk care extrage și aceste două produse secundare, în felul acesta cheltuielile fiind simțitor reduse. Din aceste subproduse este fabricat astăzi, într-o nouă secție a combinatului, cel mai ieftin acid sulfuric din U.R.S.S.

Și un alt exemplu. În apropierea orașului Kovdor se află mari zăcăminte de minereu de fier dar cu conținut redus, ceea ce face ca exploatarea să fie foarte costisitoare. O utilizare complexă era singurul mijloc de a face exploatarea rentabilă. Astfel, în afara minereului de fier înnobilat, combinatul a început să producă anual aproximativ un milion de tone de concentrat de apatite, acestea constituind elementul secundar al minereului. Dar, pentru a ajunge la stratul de minereu, muncitorii combinatului au trebuit să înlăture mai întîi un strat gros de rocă, care s-a dovedit extrem de bogat în vermiculită, un gen de mica folosită ca material de construcție. Se știe că o dală de vermiculită, în afară de faptul că are o greutate foarte redusă, conservă căldura de douăzeci de ori mai bine ca obișnuitele dale de beton.

Sub vermiculită a ieșit însă la iveală flogopita, un excelent material izolant, așa încît combinatul de înnobilare de la Kovdor a devenit o întreprindere complexă. Ca și combinatul din Moncegorsk el produce actualmente minerul de fier cel mai ieftin din țară, solicitat de numeroase întreprinderi.

În minereurile extrase în regiunea Hibinilor apatita, de pildă, este însoțită de nefeline din care se extrage aluminiul. În scopul unei mari rentabilități, specialiștii locali au propus următoarea soluție: întrucît în regiune nu există suficientă energie electrică pentru transformarea nefelinei în aluminiu, cantitățile extrase să fie expediate în alte regiuni. Așa au luat nefelinele drumul Igarkăi la bordul navelor care transportă lemn și care se întorc fără încărcătură, pentru ca în această localitate, cu ajutorul energiei electrice produsă de marile hidrocentrale siberiene, să se transforme în aluminiu.

EXPOZIȚII

Solii industriei elvețiene la Sokolniki

Din dorința de a-și extinde legăturile comerciale cu Uniunea Sovietică, două firme elvețiene și-au propus să deschidă la Moscova expoziții de mașini și mașini-unelte. Inițiativa s-a dovedit pe placul și al altor firme și în scurt timp ele au organizat în colaborare o mare expoziție industrială. Expoziția, deschisă de curînd la Moscova, ocupă în parcul Sokolniki un teritoriu de 9 000 de metri pătrați și reprezintă 120 de firme elvețiene.

Cu cîteva săptămîni înainte de inaugurare, Camera pentru comerț exterior a Elveției a dat publicității un comunicat din care rezulta interesul mare pe care îl manifestă față de acest eveniment cercurile comerciale elvețiene. Comunicatul sublinia, de asemenea, speranța că expoziția ca și manifestările organizate în cadrul ei — prelegeri pentru specialiști, filme — prospectele tehnice etc vor contribui la extinderea raporturilor economice dintre Elveția și U.R.S.S. De altfel, actuala expoziție este ea însăși o consecință firească a dezvoltării cu succes în ultimii ani a raporturilor economice sovieto-elvețiene. Numai din 1962 pînă în 1965 volumul schimburilor comerciale dintre aceste două țări a sporit de 2,5 ori.

Dar să vedem pe scurt ce cuprinde expoziția de la Sokolniki. Un loc important ocupă standurile cu produse ale industriei constructoare de mașini, ceasornice, aparate și mecanisme pentru industriile chimică și textilă, transformatoare de curent, utilaje destinate industriilor ușoară și alimentară etc. Iar dintre firmele reprezentate cităm: „Brown-Bowery & Company", „Graphicart", companie producătoare de mașini-unelte „S.I.P." etc. În răstimpul cît va rămîne deschisă expoziția, în cadrul ei va funcționa și o bandă rulantă pentru montarea ceasurilor, deservită de lucrători sovietici din industria respectivă.

La ora actuală Uniunea Sovietică achiziționează din Elveția mașini-unelte pentru așchierea metalelor, utilaj pentru industria poligrafică, aparate de măsurat, coloranți și alte produse chimice.

AGRICULTURĂ

Generozitatea pămîntului și cooperarea internațională

700 000 de vizitatori. Valoarea tranzacțiilor comerciale încheiate de organizațiile sovietice: 180 000 000 de ruble. 147 de mașini decorate cu medalii de aur. 60 de rapoarte științifice ținute de savanți din numeroase țări. Acestea sînt, pe scurt, rezultatele marii expoziții internaționale: „Mașinile și utilajele agricole moderne" organizată recent în capitala Uniunii Sovietice cu participarea a peste 700 de firme și organizații.

Mașinile erau prezentate zilnic în plină activitate. Iar faptul că mai bine de 3 000 de noutăți în materie de tehnică agricolă erau reunite la un loc a putut da vizitatorilor o imagine cît se poate de concludentă asupra marilor realizări dobîndite în acest domeniu în întreaga lume.

Academicianul Vasili Boldinski, președintele juriului expoziției, a declarat ziariștilor: „Secția sovietică a fost cea mai mare. După părerea unanimă a participanților, materialul sovietic este de mare clasă. De aceea o bună parte din medaliile de aur au și răsplătit mostre sovietice. În același timp, însă, țin să subliniez originalitatea, noutatea, economicitatea, soluțiile tehnice cutezătoare, deci indicii agrotehnici ridicați ai multor mostre străine. Juriul trebuia totuși să fie sever și, după cum mi se pare mie, a făcut cele mai bune alegeri".

Printre mașinile sovietice premiate se numără tractoare, mașini de recoltat bumbacul și ceaiul, combine cerealiere, aparate de muls electrice etc.

TURISM

Itinerarii pentru tineret

Oficiul de turism internațional al tineretului sovietic, „Sputnik", organizează anul acesta, ca și în anii precedenți, pe de o parte călătorii în grupuri ale tineretului străin pe itinerarii sovietice dintre cele mai variate, pe de altă parte călătorii ale tineretului sovietic în diferite țări ale lumii.

Tinerii turiști străini care își petrec concediul în U.R.S.S. devin, an de an, tot mai numeroși: dacă în 1958 numărul lor se ridica la 1 500, în 1965 el atinsese 35.000. Desigur, turismul poate fi practicat în fel și chip, după dorința sau preocupările fiecăruia. Tocmai de aceea „Sputnik" s-a străduit să ofere oaspeților săi condiții dintre cele mai variate, mai atractive. Așa, de pildă, tinerii arhitecți vor putea lua cunoștință de experiența colegilor lor sovietici, amatorii de sport sau de artă vor fi invitați să participe la interesante competiții sportive și la festivalurile artistice „Stelele Moscovei", „Iarna rusească" și „Nopțile albe", sau să se odihnească în taberele internaționale ale tineretului organizate pe litoralul caucazian al Mării Negre, în însorita Crimee, etc. etc.

— Bine ați venit, dragi turiști — sînt îmbiați călătorii într-un sat estonian.

SCUT ȘI SPADĂ

„Războiul ascuns" în spatele frontului hitlerist (XVI)

reportaj

1941. După alipirea Letoniei la U.R.S.S., Alexandr Belov, alias Johann Weiss, și-a părăsit țara împreună cu majoritatea germanilor și s-a stabilit în Polonia ocupată de hitleriști. Aci își începe activitatea de agent al serviciului de informații sovietic. În cele din urmă Weiss este angajat șofer la Abwehr. Maiorul Axel Steinglitz, noul șef al lui Johann, este un spion notoriu al Reichului. După declanșarea războiului împotriva U.R.S.S., datorită unui concurs favorabil de împrejurări, Johann intră într-o subunitate specială, condusă de maiorul Steinglitz, care are misiunea să urmeze unitățile combatante ale Wehrmachtului și să adune de pe teritoriul ocupat documente pentru serviciul de spionaj.

Grav rănit într-o operațiune îndrăzneață, în care izbutește să-i dezinformeze pe hitleriști, Weiss este internat în spital.

Pînă la urmă, însă, fasciștii ocupară garnizoana și-l luară prizonier pe comandantul ei, care se gîndi la un singur lucru și anume să nu-și piardă cunoștința în timpul interogatoriului pentru ca să abată primejdia care plana asupra eroului-cekist. Căci între timp aflase de la tanchist despre actul de curaj al lui Johann. La început tăcu, pentru ca mărturisirile pe care le va face ulterior să pară cît mai verosimile. Cînd simți, însă, că nu mai putea rezista torturilor și că s-ar putea să moară fără să spună ce socotea necesar să spună, începu să vorbească. Arătă astfel că trimisese un tanc în spatele frontului dușman cu scopul de a dezinforma. Comandantul tancului primise o hartă, pe care erau însemnate greșit pozițiile de luptă și un cîmp minat și care urma să fie aruncată inamicului. Dar cînd tancul fusese avariat, comandantul murise, iar portharta fusese luată de un tanchist. Un ostaș german se strecurase în tanc și luptase cu echipajul ca să ia documentele, dar fusese ucis.

Dietrich și Steinglitz își dădură seama că fuseseră înșelați, că dăduseră crezare păcălelii dușmanului. Dar lucrul trebuia mușamalizat. Așa încît nu înaintară deposeția militarului sovietic, ci cu totul altceva. În ce-l privea pe Weiss, situația era clară: pentru actul lui de eroism, merita să primească o medalie și gradul de fruntaș.

După ce Fischer dădu citire ordinului prin care Weiss era decorat și avansat fruntaș, în relațiile dintre Johann și Bartsch se adăugă un plus de încredere. Spre a culege informațiile de care avea nevoie, Fischer îl muta pe Bartsch dintr-un pat într-altul, dintr-un salon într-altul. Dar din pricina îndelungatei lîncezeli, Bartsch se tîmpise și-i era greu să întocmească rapoarte scrise. De aceea, cînd află că fruntașul Weiss de la Abwehr avea nu numai un scris splendid ci și un stil frumos, se gîndi că l-ar putea folosi.

Dar Weiss făcu tot posibilul ca Fischer să afle cine întocmea atît de bine dările de seamă ale lui Bartsch și, curînd, primi misiunea pe care o viza. Acum îl ajuta pe Fischer să redacteze rapoarte despre medicamentele utilizate, despre necesarul de bandaje și de doctorii pentru spitalele de campanie pe măsura amploarei luate de operațiile ordonate de comandament.

În timp ce ședea lungit în patul lui curat de spital, Johann afla, fără eforturi deosebite, multe informații interesante. Curînd, însă, îl cuprinse și pe el nerăbdarea, una din cele mai mari primejdii care-i pîndește de obicei pe agenții serviciilor de informații. Ei culeg informații prețioase, pe care trebuie să le transmită cît mai repede forului superior, deoarece sînt foarte importante pentru victorie, importante astăzi, acum, și nu mai tîrziu. Această chinuitoare nerăbdare începu să-l mistuie și pe Johann.

Frumosul arian nordic

Cu puțin timp în urmă, în salonul în care se afla Johann fusese adus un fruntaș rănit, pe nume Alois Hagen. Se spunea că tînărul nu fusese rănit pe front, ci la Varșovia, în timp ce urmărea, împreună cu un grup de SS-iști, niște partizani din oraș. Unul dintre ei izbutise totuși să se ascundă și, la un moment dat, trăsese un glonte în piciorul lui Hagen tocmai cînd acesta era gata să pună mîna pe el.

Hagen era un reprezentant ideal al tipului nordic de arian. Statură atletică, față prelungă, ochi reci de culoare deschisă și atitudine din cale afară de arogantă. Îndrăgostit de sine ca un Narcis, fruntașul se privea toată ziua în oglindă, cerea să fie îngrijit cu deosebită atenție, să i se dea rație suplimentară și nu îngăduia nimănui să închidă ferestruica, pentru ca în salon să intre mereu aer curat.

De obicei, în preajma patului lui Hagen se auzeau șoapte și rîsete de femei. Fruntașul făcea curte surorilor, laborantelor, infirmierelor, numindu-le pe toate, indiferent de vîrsta lor, „silfide". Cînd Fischer îi puse cîteva întrebări, spre a lămuri unele momente biografice, nu prea clare în formularul completat de el, Hagen nu răspunse ci-și pironi privirea asupra Unterscharführerului. Apoi, la fel de tăcut, îi atinse cu arătătorul nasul, urechile, fruntea și bărbia.

— Ai temperatură? — întrebă nedumerit Fischer.

— În vinele tale nu curge sînge, ci cocktail — rosti disprețuitor Hagen. — Nu înțeleg cum de te-ai strecurat cu asemenea urechi și nas pe lîngă secția pentru problemele rasiale? Dar acum s-o lăsăm, baltă, trăiește și așa! — spuse el mărinimos, după care ordonă, de parcă în fața lui s-ar fi aflat un subaltern: Să nu lipsească niciodată colonia de aici, nu suport mirosul de closet. — Și se întoarse cu fața spre perete.

Fischer se depărtă în vîrful picioarelor de patul lui Hagen. Mic de statură, cu mîini scurte, cu burtă și cu un cap turtit, cu o șuviță de păr închis la culoare, căzută pe un ochi de culoarea tutunului și cu astigmatism, Fischer știa prea bine că n-ar fi putut ieși basma curată nici chiar în fața celei mai îngăduitoare comisii pentru problemele rasiale. Și cu toate acestea, din cîte se știa, familia Fischer fusese alcătuită pînă la a cincea generație din germani de rasă pură. De ce oare natura nu-l înzestrase și pe el cu principalele atribute biologice ale arienilor puri? Nu era exclus ca Hagen să anunțe comisia rasială și atunci ce s-ar fi ales din el? Cel mai înțelept lucru era, deci, să nu-l irite pe acest Hagen, să-i suporte obrăzniciile căci, la drept vorbind, era tipul perfect de arian.

Dintre toate femeile care-l asaltau, Hagen o prefera pe Fräulein Elfrida, sora șefă, care-și purta mîndră, ca pe un coif coama grea de păr blond.

Cum frumosul prusac, de o impertinență fără margini, îi stîrnea ura, Johann se străduia să stea cît mai puțin în salon, deși îi era încă greu să-și părăsească patul. Se părea că nici el nu se bucura de simpatia lui Hagen cu toate că ori de cîte ori vreun general. vizita spitalul și îi era prezentat Hagen, acesta socotea de cuviință să raporteze că și fruntașul Weiss era un excelent reprezentant la rasei pure, deși ceva mai scund. Atunci generalul îl învrednicea și pe Johann cu o privire.

Weiss observase că Hagen îl urmărea stăruitor și că în timpul discuțiilor nu prea acorda atenție cuvintelor lui ci felului cum le pronunța. La rîndul lui, și Weiss îl observa pe furiș. Fața prusacului rămînea întotdeauna nemișcată, rece ca marmura, dar pupilele... În timp ce-i urmărea expresia ochilor, Johann observă că pupilele i se îngustau sau i se lărgeau, deși lumina din încăpere era aceiași. Însemna deci că flecăreala cu Weiss îl preocupa mult pe Hagen, îi stîrnea curiozitatea. Care să fi fost pricina?

Weiss se purta cu maximum de prudență. Și curînd se convinse că și Hagen proceda la fel. Deși se însănătoșise complet, nu părăsise spitalul pentru că, evident, sora șefă luase măsuri ca să-l rețină cît mai mult pe frumosul Apollon. Și Johann putea să umble dar, fiind încă foarte slăbit și vrînd să capete mai repede puteri, începu să facă gimnastică pe ascuns, dimineața, în timp ce toți ceilalți dormeau. Într-o zi, însă, o păți. În timp ce executa, pe întuneric, exerciții în pat, avu senzația paralizantă a unei primejdii nevăzute. Încremeni, deci, în poziția în care se afla și în aceiași clipă întîlni privirea lui Hagen. Acesta nu dormea nici el; sprijinindu-se într-un cot, îl urmărea atent pe Johann, cu o expresie aspră, dar nu disprețuitoare, ci mai degrabă prietenoasă parcă.

Pe Johann îl cuprinse o neliniște nelămurită, se întoarse cu fața la perete și închise ochii. Toată ziua Hagen nu-i acordă nici o atenție. Abia seara, în timp ce fuma lîngă geamul deschis, i se adresă insinuant:

— Ia vino încoace, Weiss, să fumezi o țigară ofițerească. Vreau să te avansez în grad!

Johann se apropie, se aplecă puțin ca să ia o țigară, dar în clipa aceea Hagen îl prinse de umăr și-i șopti clar și enervat în rusește:

— Să știi că la gimnastica de înviorare nemții au un alt sistem de exerciții — Apoi, după ce-l bătu cu putere pe umăr, îl întrebă cu glas tare:

— Ei, ce părere ai? O să ne distrăm curînd la Moscova cu niște fetișcane slave?...

După această întîmplare, Hagen evita nu numai să vorbească cu el, ci chiar să-i întîlnească privirea.

„Ce hram o fi purtînd Hagen ăsta? — se întreba Weiss — Să fie oare un provocator cu misiunea de a mă demasca și preda Gestapoului sau..." Dar oricît de mult se frămînta, oricît îl studia nu putu stab nimic precis și trăia într-o continuă și larmantă așteptare.

Hagen pleca seara și nu se întorcea salon decît dimineața, în zori. Deoare dormea pînă la prînz, Elfrida, lăsînd la parte orice rușine, cerea tuturor să pă treze o liniște desăvîrșită în timp ce se dihnea fruntașul Alois Hagen. Așa scurse o săptămînă. Într-o zi Alois îi spu lui Weiss că Elfrida făcuse rost de o st clă de coniac și-i invitase pe amîndoi cină. În timpul mesei Hagen, cuprins par de nostalgie, începu să povestească întîm plări din timpul școlii. Aminti în prim rînd de un profesor, pe nume Klaus, zîndu-i obiceiurile, maniera de a [illegible] de a da sfaturi. Cită totodată și cîteva di aforismele lui preferate. În timp ce rîde cu poftă, se uita atent la Weiss, ca și cu așteptă de la el un semn că a înțele

La un moment dat Johann își dădu sea ma că Hagen nu vorbea despre un oare care Klaus, ci despre Barîșev, șeful sec ției lor. El avea obiceiul să taie țigara î bucățele ca să fumeze mai puțin. El avu sese cîndva plămînii perforați și tot lui i aparțineau aforismele amintite de Hager Cel mai frecvent dicton al lui era „Semen fapte, culegi caractere..." Tulburat, Jo hann îl întrerupse pe Hagen:

— „Semeni caractere — culegi destine"

Se pare, însă, că lui Hagen nu-i fu p plac perspicacitatea lui Johann. Îi arunc o privire pe sub sprîncene și propuse:

— Să bem!

Într-un tîrziu plecară de la Elfrida ș începură să se plimbe prin curtea spita lului, deoarece sentinela, căruia Hagen î dăduse restul de coniac, le îngăduise

La ce prinde bine biliardul

Alexei Zubov făcea parte din categoria oamenilor cu o fire fericită, pe care echilibrul sufletesc îi ajută să vadă viața în culori trandafirii.

Îndrăgostit de viață și mînat de curiozitate și de setea de a afla mereu ceva nou, Zubov încercase multe profesii. Astfel, timp de aproape doi ani lucrase într-o uzină de tractoare, cu o secție specială de tancuri. Avusese ca șef pe un brigadier german, emigrant politic, care-l ajutase să-și perfecționeze cunoștințele de limba germană căpătate în școală și care încerca mari satisfacții cînd îl auzea vorbind-o în mod ireproșabil.

După ce-și făcuse armata la o școală de grăniceri, Zubov fusese avansat locotenent și lucrase la postul de grăniceri, pe unde trecuseră eșaloanele cu repatriați germani din Letonia. În ultimul eșalon fusese și Johann Weiss. Șeful postului de grăniceri și Bruno, care era și el de față, îi dăduseră de înțeles că Weiss era un „german deosebit". Deși îl privise numai în treacăt, Zubov îi reținuse figura. La spital îl recunoscuse numaidecît, dar o bună bucată de vreme nu-i arătase acest lucru, dovedind multă stăpînire de sine...

În zorii zilei de 22 iunie, cînd hitleriștii atacaseră Uniunea Sovietică, Zubov se afla într-o misiune secretă. Luptase pînă la ultimul glonte și căpătase o contuzie în urma exploziei unei grenade germane. Se trezise din leșin abia noaptea tîrziu într-o pădure, pe teritoriul ocupat de naziști. Peste cîteva zile, după ce mai prinsese puteri ucisese un polițist neamț, care-și lăsase bicicleta pe marginea șoselei și intrase într-un tufiș să-și facă nevoile, se îmbrăcase cu hainele lui, îi luase actele și se urcase pe bicicletă, pornind nu spre răsărit, ci spre apus. Datorită comunicativității lui, a îndrăznelii și siguranței de sine, Alexei ajunsese cu bine în spatele frontului. Pe mulți dintre ostașii hitleriști cu care intrase în vorbă pe drum, Zubov îi trimesese senin pe lumea cealaltă. Dacă într-un automobil erau mai mulți inși, Alexei se mulțumea să-i salute politicos și să le controleze actele. În toate celelalte cazuri, apăsa pe trăgaciul puștii automate, chiar înainte de a i se stinge de pe buze zîmbetul amabil...

V. Kojevnikov

(Va urma)

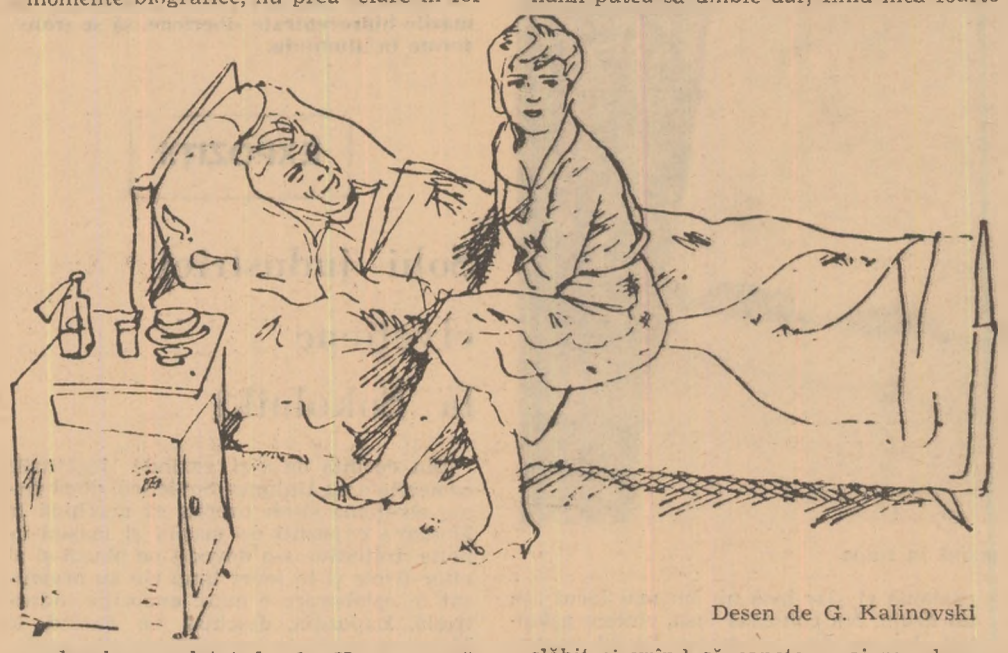

Desen de G. Kalinovski

CINEMA

Bilanţul Festivalului

S-a încheiat Festivalul unional al filmului, care s-a desfăşurat în a doua jumătate a lunii mai la Kiev.

Timp de două săptămîni, au fost prezentate cele mai valoroase producţii realizate în ultimii doi ani în toate studiourile din Uniunea Sovietică — „Mosfilm", „Maxim Gorki" (Moscova), „Lenfilm", „A. Dovjenko" (Kiev), studiourile din Riga, Vilnius, Tallinn, Chişinău, Odesa, Tbilisi, Erevan, Baku, Alma-Ata, Taşkent, Frunze etc., etc. — filme artistice de lung metraj, documentare, de popularizare ştiinţifică.

Dar maeştrii cinematografiei sovietice au adus în capitala Ucrainei nu numai filme pentru concurs. Au mai fost prezente opere clasice ale cinematografului sovietic, precum şi producţii de ultimă oră, ca filmul „Război şi pace", de exemplu, care a constituit un eveniment al festivalului. Mii de spectatori l-au vizionat şi s-au întîlnit cu creatorii lui: Serghei Bondarciuk, Irina Skobţeva, Viaceslav Tihonov etc.

Participarea la festival a fost în genere impresionantă. Numărul spectatorilor a trecut de două milioane. Cei mai numeroşi şi mai activi s-au vădit, fireşte, localnicii dar au fost şi destui oaspeţi, pe care interesul pentru competiţie i-a adus de la sute şi mii de kilometri.

Şi fiindcă a venit vorba de oaspeţi, vrem să menţionăm că aceştia au venit nu numai din oraşele sovietice. Mulţi cineaşti străini au fost invitaţi ca oaspeţi de onoare. Talentatul nostru Ion Popescu-Gopo, a cărui omuleţ devenit celebru a figurat pe unul din afişele festivalului, s-a bucurat de o atenţie deosebită din partea specialiştilor şi a publicului sovietic.

Nu a fost de loc uşor de indicat cel mai bun film al festivalului. Antrenat activ alături de specialişti, publicul a fost chemat să facă exigente şi juste judecăţi de valoare, misiune de care s-a achitat cu brio. Iar opţiunea a trebuit făcută între mari reuşite, ca „Lenin în Polonia" al lui Serghei Iutkevici, distins recent la Cannes cu premiul pentru regie, „Nimeni n-a vrut să moară" al lituanianului Vitautas Jalakiavicius, de asemenea evidenţiat cu diferite prilejuri, „Umbrele străbunilor uitaţi" al ucraineanului Serghei Paradjanov, care a făcut o strălucită carieră pe ecranul mondial, „Preşedintele" regizorului Saltîkov, care a adus interpretului principal, actorul Mihail Ulianov, lauri: Premiului Lenin, „Ultima lună de toamnă" realizat de V. Derbenev în studioul „Moldova-film", care a adus de asemenea interpretului principal, Evgheni Lebedev, premiul de interpretare la festivalul internaţional de la Mar del Plata etc.

Documentarul s-a situat de asemenea la înălţime. „Adevărata faţă a fascismului", „Navele nu mor", „Serghei Esenin", „Trei primăveri din viaţa lui Lenin" şi multe altele sînt filme de certă valoare, care s-au bucurat de preţuirea cuvenită.

Festivalul unional al filmului a oferit spectatorilor un vast tablou artistic, în centrul căruia se situează omul şi mediul său modern de viaţă. Strînse laolaltă, cele mai bune producţii ale ultimilor doi ani au alcătuit un bilanţ impresionant, care a îngreuiat serios misiunea juriilor. Dar alegerea s-a făcut în cele din urmă şi rezultatul ei este palmaresul pe care îl publicăm mai jos.

Premiul I pentru filme cu tematică contemporană: „Nimeni n-a vrut să moară", premiat şi pentru cel mai bun scenariu, care aparţine, ca şi regia, lui V. Jalakiavicius.

Premiul II: „Preşedintele".

Premiul I pentru filme istorico-revoluţionare: „Lenin în Polonia".

Premiul II: „Pasul hotărîtor" şi „Steaua lui Ulugbek".

Actriţa Liudmila Maxakova, cunoscută din filmul lui Grigori Ciuhrai „A fost odată un moş şi o babă...", se pregăteşte să iasă pe platou.

Premiul special pentru procedee artistice valoroase: „Umbrele străbunilor uitaţi".

Cel mai bun film pentru tineret şi copii: „Morozko" şi „Oraşul meşterilor".

Premiul pentru tratarea originală a unei teme actuale: regizorii V. Derbenev („Ultima lună de toamnă") şi P. Todorovski („Fidelitate").

Premiul de interpretare feminină: E. Fadeeva, interpreta Mariei Ulianova în filmul „Inimă de mamă".

Premiul de interpretare masculină: E. Leonov, pentru Şibalok din „Poveste de pe Don".

Cel mai bun film de desene animate: „Vacanţa lui Bonifaciu".

Premiul special al juriului pentru filme documentare: „Adevărata faţă a fascismului".

Cel mai bun film documentar: „Navele nu mor" şi „Katiuşa".

Cel mai bun film de popularizare ştiinţifică: „La hotarul vieţii" şi „Omul şi atomul".

Fro

Acest misterios cuvînt monosilabic este numele unei femei cu care vom face cunoştinţă într-un poetic film despre dragoste.

Filmul, intitulat cu numele diminutivat al eroinei, este prima operă a regizorului Rezo Esadze, proaspăt absolvent al Institutului unional de cinematografie, clasa lui Mihail Romm, şi totodată prima ecranizare a prozei unui original scriitor sovietic: Andrei Platonov.

Despre Platonv se spune că îi contaminează pe cititori cu puritatea, bunătatea şi încrederea lui în oameni. Pentru scriitor nu există probleme mici, neînsemnate, şi nici eroi mărunţi, lipsiţi de importanţă. El studiază omul în legăturile lui complexe cu semenii lui, cu societatea, cu natura, ridicîndu-se la ample generalizări de mare fineţe.

În contextul literaturii lui, „Fro" este considerată cea mai „platonoviană" dintre toate nuvelele scriitorului. Într-un uimitor amestec de zbor romantic şi concreteţe rece, Platonov dezvoltă ideea, foarte îndrăgită de el, că fericirea este imposibilă în afara relaţiilor cu oamenii, într-o concepţie egoistă. „Fro" este deci o nuvelă — şi un film — nu numai despre dragoste, ci şi despre responsabilitatea sentimentelor omeneşti, o condamnare hotărîtă a exclusivismului şi absolutismului dragostei, a ruperii ei de realitate.

Ideea aceasta este ilustrată prin drama lui Fro, care, îşi iubeşte atît de mult soţul încît îl vrea numai pentru ea, despărţit de orice obligaţie şi preocupări, de misiunea lui socială. Şi cu toate că dragostea sa este copleşitoare, unică, o piidă rară a capacităţii sentimentale a omului, scriitorul nu o poate ierta pentru sensul antisocial pe care îl dă sentimentului ei.

În rolul cu mari obligaţii al eroinei, regizorul Rezo Esadze a distribuit o actriţă de o rară sensibilitate: Alexandra Zavialova, protagonista filmelor „Oameni pe pod", „Dragostea lui Alioşka", „Pîine şi trandafiri" şi altele.

Foarte mulţumit de alegerea făcută, regizorul Esadze a caracterizat astfel jocul actriţei:

— Mi se pare că Fro este pentru ea o ipostază absolut nouă, chiar neobişnuită. Alexandra Zavialova reuşeşte să surprindă acel inefabil platonovian — laconismul, sobrietatea desenului exterior — şi totodată este extrem de precisă în fiece mişcare sufletească a eroinei sale. Succesul actriţei stă în fidelitatea faţă de Platonov.

Alexandra Zavialova este secondată de numai cîţiva parteneri, deoarece filmul are un număr mic de personaje. Dintre ele se detaşează tatăl lui Fro, un bătrîn mecanic de locomotivă, figură reprezentativă pentru concepţia de viaţă a lui Platonov, îndrăgostit de muncă, de oamenii muncii. Rolul acesta a fost încredinţat actorului Nikolai Trofimov.

MUZICĂ

„Ceaikovski", 1966

Ediţia din acest an a Concursului internaţional muzical P. I. Ceaikovski evidenţiază categoric creşterea autorităţii internaţionale de care se bucură întrecerea. În această privinţă o simplă confruntare comparativă a cifrelor este mai edificatoare decît orice comentariu. În 1958 au participat 61 de muzicieni din 21 de ţări; în 1962, 131 de participanţi au reprezentat 31 de ţări; anul acesta numărul concurenţilor este aproape dublu faţă de ediţia anterioară — peste 240 — iar numărul ţărilor a urcat la 38.

Trebuie să menţionăm că această creştere masivă a participării nu se explică nici pe departe numai prin lărgirea diapazonului de specialităţi muzicale reprezentate în concurs. De exemplu, numărul tinerilor pianişti care îşi vor măsura forţele începînd cu data de 10 iunie este de 78, în timp ce în 1958 a fost de 35, iar în 1962 de 55!

S-a extins şi „geografia" concursului. Printre cele 38 de ţări reprezentate la Moscova figurează pentru prima oară Italia, Elveţia, Uruguay, Noua Zeelandă, Liban. Culorile României vor fi apărate de cîntăreţii Vasile Martinoiu, Maria Slătinaru şi Ion Tordoi şi de violonceliştii Cătălin Ilia şi Wolfgang Teutsch. Ţara gazdă este, fireşte, foarte bine reprezentată atît cantitativ cît şi pe planul valorii concurenţilor, printre care se numără cîntăreţii Svetlana Daniliuk, Vaclovas Daunoras şi Viktor Trişin, violonistul Zinovi Vinnikov, violoncelistii Karine Gheorghian şi Mihail Maiski etc.

Printre cei care vor judeca valoarea concurenţilor sînt personalităţi marcante ale vieţii muzicale internaţionale: **Nadia Boulanger** (Franţa), **G. Cassado** (Spania), **Ph. Newman** (Marea Britanie), **D. London** (S.U.A.), **A. Sekki** (Japonia), **R. Principe** (Italia), **N. Stoianov** (Bulgaria), **E. Rose** (R.D.G.), **K. Sadlo** (Cehoslovacia), **Irina Arhipova, Serghei Lemeşev, Mark Reizen, Tihon Hrennikov, Aram Haciaturian, Leonid Kogan** (U.R.S.S.). După cum am mai anunţat, România este reprezentată în jurii de **Arta Florescu, Ovidiu Drimba** şi **G. Avakian**. Preşedinţii celor patru jurii sînt **David Oistrah** (vioară), **Mstislav Rostropovici** (violoncel), **Emil Ghilels** (pian) şi **Alexandr Sveşnikov** (canto).

In încheiere, cîteva cuvinte despre program. La 31 mai au intrat în concurs violoncelistii şi violoniştii (pînă la 17 iunie). Pianiştii se vor întrece între 10—28 iunie, cîntăreţii între 11—26 iunie. Iar la 29 iunie, va avea loc concertul noilor laureaţi ai concursului Ceaikovski.

CIRC

În echilibru pe turnul Eiffel

În turneul său la Paris, music-hall-ul din Moscova a avut o vedetă care a făcut senzaţie în rîndul publicului francez: acrobatul Ghennadi Popov. Evoluţia lui plină de îndrăzneală, precizie şi eleganţă a fost urmărită spectacol de spectacol literalmente cu respiraţia tăiată. Pentru că numărul lui Ghennadi Popov este într-adevăr cu totul ieşit din comun.

Să ne imaginăm o sală puternic luminată. Pe scenă îşi face apariţia un tînăr frumos, îmbrăcat într-un elegant costum de culoare închisă. Tînărul n-are de loc înfăţişarea unui voinic, astfel că spectatorii nici nu presupun ce va urma peste cîteva minute. Cu pas lin de dansator, tînărul se apropie de o greutate de 24 de kilograme şi cu o mişcare uşoară, o ridică într-o mînă de parcă ar fi de carton; iar în următoarea fracţiune de secundă se sprijină în cealaltă mînă, proiectîndu-şi în sus corpul zvelt şi încordat ca un arc, într-o echilibristică spectaculoasă. Sala încremeneşte: un om stă în echilibru într-o mînă iar în cealaltă ţine sus o greutate! Dar artistul nu-i lasă pe spectatori să-şi revină. Cu acelaşi pas uşor sare pe masă şi fixează pe ea o vergea lungă. Sprijinindu-se cu o mînă de capătul de sus al vergelei şi fără a lăsa greutatea de 24 de kilograme din cealaltă, acrobatul, cu o mişcare fulgerătoare, aproape inexplicabilă, zboară întîi deasupra mesei, apoi deasupra vergelei, şi pluteşte aşa în aer, sprijinindu-se într-o singură palmă şi continuînd să ţină sus sfera metalică de 24 de kilograme. Toate acestea se petrec într-un ritm atît de lin şi de precis încît nu-ţi vine să admiţi că greutatea este adevărată. De scepticism a făcut dovadă şi cunoscutul cîntăreţ Charles Aznavour. Prezent la un spectacol al acrobatului sovietic, Aznavour a cerut să-i dea faimoasa greutate. Popov i-a întins-o zîmbind şi în clipa următoare l-a cules pe Aznavour de pe podea.

Dar ce e cu echilibristica pe turnul Eiffel? Un fotoreporter al ziarului „France-Soir", apreciind just posibilităţile acrobatului şi dornic de o fotografie senzaţională, i-a propus să-şi încerce şansele într-o figură pe care unii au plătit-o cu viaţa: echilibru în mîini pe balustrada din vîrful turnului Eiffel. Cu tot riscul pe care-l comporta, pe Popov l-a tentat propunerea. Curajul, abilitatea, măiestria lui aveau o rară ocazie de a se verifica. Ideea a fost pusă în practică. Calculîndu-şi cu precizie mişcările corpului, Ghennadi Popov s-a ridicat în mîini la 300 de metri deasupra Parisului. Fotoreporterul a leşinat. Dar apucase să facă fotografia...

Jos, la 300 de metri, e Parisul...

AEROTEHNICĂ

O speranță renăscută - elicopterul

Cînd a apărut, acum vreo două decenii, elicopterul a fost salutat cu căldură, mulți specialiști văzînd în el soluția uneia din cele mai dificile probleme ale aviației: necesitatea unei infrastructuri pe sol (piste și căi de comunicație) foarte costisitoare și așezată, prin forța lucrurilor, în afara orașelor. Capabil să decoleze și să aterizeze la verticală, elicopterul urma să devină mijlocul de transport aerian ideal.

Experiențele cu prototipurile construite au temperat însă optimismul inițial, progresele fiind mult mai lente decît se sconta. Aparatele de tonaj redus și mijlociu se afirmau în multe domenii (munci agricole, prospecțiuni geologice, transporturi în regiuni greu accesibile, operații de salvare), dar cele mai mari, pentru călători, se dovedeau a fi mult prea scumpe, din cauza complexității lor mecanice, duratei scurte de viață a elementelor esențiale și încărcăturii utile relativ modeste. La acestea se mai adăuga și handicapul vitezei reduse (abia 200 km pe oră) ca și al exploatării neregulate, deoarece nu puteau zbura fără vizibilitate.

Noul elicopter „KA-26" e înzestrat cu două motoare de cîte 325 C.P., fiecare putînd dezvolta o viteză de 170 km/oră.

În ultimii ani speranțele au renăscut însă. Folosirea din ce în ce mai largă a motoarelor cu turbină, care la o greutate mică și un consum moderat de combustibil dezvoltă o putere mare, a permis să se facă un salt spectacular în domeniul încărcăturii utile, ceea ce a influențat favorabil rentabilitatea elicopterelor de transport. Astfel s-au construit aparate care pot lua la bord 45 de persoane sau 3—7 tone de marfă. Și mai puternice sînt așa-numitele „elicoptere-macara", proiectate pentru a transporta încărcătura agățată de fuselaj: 8 tone în cazul lui Mi-6 (de fabricație sovietică) și S-64 (american) sau chiar 15 tone pentru uriașul Mi-10.

Pe de altă parte, diverse perfecționări aerodinamice și mecanice au mărit considerabil viteza „libelulelor", au ușurat operațiile de pilotare și le-au redus prețul de cost prin simplificarea elementelor mecanice și prelungirea perioadelor dintre revizii.

A enumera multiplele utilizări actuale ale elicopterului ar echivala cu trecerea în revistă a tuturor formelor de așa-numită „muncă aeriană". Una din primele sarcini încredințate acestui prețios auxiliar modern al omului a fost pulverizarea substanțelor de tratare a culturilor sau de combatere a dăunătorilor. Deși prețul de cost pe ora de zbor este mai ridicat decît la avioanele de aceeași capacitate, se dă preferință elicopterului, mai cu seamă atunci cînd suprafețele de tratat sînt mici (livezi de pomi fructiferi și vii). Față de avion, el prezintă următoarele avantaje: este mai maniabil, își poate regla viteza după tratamentul pe care-l are de efectuat, după topografia locului și condițiile meteorologice, are posibilitatea să aterizeze aproape de locul de muncă reducînd astfel timpii morți; în fine, suflul rotorului îndreptat spre sol asigură o repartiție mai omogenă a substanței pulverizate.

O altă utilizare esențială, în care nu vine cu nimeni în competiție, este ridicarea încărcăturilor voluminoase și grele ca și transportul lor în locuri inaccesibile. Elicopterele montează elementele scheletelor metalice pe șantierele de construcții, turbinele sau transformatoarele în centrale, acoperișurile prefabricate etc. Și aparatelor mai ușoare și mai puțin specializate li se încredințează asemenea sarcini, datorită troliilor și cîrligelor cu care pot fi înzestrate. Cîmpul lor de acțiune se află în regiunile muntoase. Ele efectuează, de pildă, transporturile pentru liniile de înaltă tensiune; elementele stîlpilor, betonul pentru fundații, cablurile, totul este adus pe calea aerului în timpul cel mai scurt și cu cheltuieli mult inferioare construirii unei șosele de acces.

Mai mult decît pentru orice, marele public a îndrăgit elicopterele pentru utilizările lor în scopuri umanitare. Nenumărate sînt operațiile de salvare și de evacuare efectuate în munți și pe apă, pe șosele și cu ocazia inundațiilor. În incendiile din păduri elicopterele nu se mai limitează la acest rol pasiv, ci participă direct la luptă, transportînd pompierii și materialul lor, „suflînd" flăcările pentru a ușura munca echipelor de pe sol, sau stropind focarele cu apă ori substanțe extinctoare. Astfel, elicopterul sovietic Mi-6, care poate transporta 12 000 litri de apă dintr-o dată, a fost solicitat de francezi să-i ajute la combaterea sinistrelor care le amenință și anul acesta pădurile de pini din sud.

Inspectarea liniilor electrice și conductelor, prospectarea geologică, filmarea pentru cinematograf și televiziune, reperarea bancurilor de pești, aprovizionarea farurilor și sondelor petrolifere de pe mare, — toate au beneficiat de îmbunătățirile aduse elicopterului.

Progresele realizate au redeschis și problema folosirii elicopterelor mari pentru transportul călătorilor, cel puțin pe distanțe scurte: între orașe apropiate, între diversele centre ale aglomerațiilor importante sau între centru și aeroport. Asemenea linii funcționează în Uniunea Sovietică, Statele Unite, Japonia, Anglia și Pakistan. Dar, deși capabile să evolueze pe verticală, elicopterele grele urmează de obicei o traiectorie puțin oblică, cerută de randament și securitate. Ele au deci nevoie de spații deschise destul de mari, mai cu seamă că trebuie ținut cont și de locuitorii din vecinătate care ar fi deranjați de zgomot. Cea mai atrăgătoare soluție se dovedește a fi aterizarea elicopterelor pe acoperișurile unor mari clădiri amenajate în formă de terasă. Și dacă aceste clădiri vor fi gările de cale ferată, atunci se vor respecta și regulile de securitate, aparatele deplasîndu-se deasupra șinelor și nu peste cartierele de locuințe. Dacă orașul este străbătut de o apă curgătoare suficient de largă se ivește și posibilitatea unui „eliport" plutitor.

BIOLOGIE

Femeile frumoase, bacteriile și fumul

Un cercetător observa odată că bacteriile au ceva comun cu femeile frumoase: e greu să obții de la ele acte pentru stabilirea identității. Deși, la drept vorbind, spre deosebire de femei, bacteriile nu-și ascund în primul rînd vîrsta, ci compoziția. Pentru a o stabili, cercetătorii trebuie să se transforme uneori în adevărați detectivi și să le supună la un mare număr de examene morfologice, de pigmentare, de fermentare, de serologie etc. Aceste mijloace de investigare cer, însă, mult timp, iar adesea nu dau rezultate prea riguroase.

Ce-i de făcut, cum să procedăm? se întrebau de aceea specialiștii.

Doi cercetători au avut recent ideea de a folosi cromatografia gazoasă pentru identificarea bacteriilor și rezultatele le-au îndreptățit așteptările cele mai optimiste. Cromatografia permite analizarea compușilor unui corp chimic făcîndu-l să se scurgă încet, printr-o coloană de materie adsorbantă; diversele elemente constituante sînt astfel adsorbite și separate în coloana respectivă. Și întrucît e nevoie de o foarte mică cantitate dintr-un corp supus analizei spre a obține rezultate concludente, s-a născut în mod firesc ideea de a se aplica această metodă bacteriilor, care sînt alcătuite dintr-un număr mic de compuși chimici.

Șase bacterii cultivate într-un mediu apropriat (acid glutamic și glucoză) au fost astfel studiate. Soluția a fost descompusă prin încălzire și supusă la cromatografie. Rezultatele obținute sînt ușor de reprodus și foarte diferite de la o specie la alta. Prin alcătuirea unui repertoriu cromatografic al tuturor bacteriilor — afirmă autorii ingenioasei idei — se va putea depista repede și cu un mare grad de siguranță orice specie încă necunoscută.

Așadar, bacteriile își revelează adevărata individualitate cînd se transformă în fum. Este o descoperire care poate facilita în mare măsură fermentația industrială, în care este necesară o supraveghere permanentă a procesului spre a obține rezultate bune.

FIZICĂ

Conserve atomice

Realizarea de către oamenii de știință a primului radiator mobil folosind o sursă de cesiu 137 anticipează o tehnică alimentară promițătoare: conservarea prin mijlocirea atomului, iradiațiile urmînd să joace rolul pe care astăzi și-l asumă căldura etuvei sau frigul din instalațiile de congelat.

Iradierea reprezintă o nouă alchimie, ea „permută" materia, ionizînd-o. Radicalii se eliberează declanșînd în serie oxidări și polimerizări, rupturi de lanțuri și recombinări de ioni care dau naștere la noi molecule. Cu prilejul experiențelor întreprinse s-a constatat că iradierea face să crească rezistența cauciucului, modifică frecvența cuarțurilor piezoelectrice, sterilizează perfect instrumentele chirurgicale sau face ca lemnul să devină inalterabil. Gama aplicațiilor este foarte mare, dar nici una dintre ele nu i-a preocupat pe specialiști în asemenea măsură ca iradierea alimentelor.

Încetul cu încetul ideea conservării atomice a prins teren și au fost construite diferite instalații îndeplinind dublul oficiu de centre de cercetări și uzine-pilot. Un conveier transportă spre camera de experiență saci cu cartofi care pătrunzînd în încăperea scăldată în lumina galbenă a lămpilor cu sodiu sînt iradiați. Nu întîmplător am dat exemplul cartofilor, deoarece acest produs de mare consum dă multă bătaie de cap producătorilor în urma germinației tuberculilor. În fiecare an stocurile mondiale de cartofi sînt păgubite cu aproximativ 20 la sută prin germinație, adică cu milioane și milioane tone. Radiații foarte slabe — dozele variind între 8 000—12 000 razi — sînt suficiente pentru a opri procesul, nedăunînd cu nimic calității produsului. Experiențe încununate de succes au fost realizate și cu ceapă, morcovi, castane, fructe, carne, languste etc. Iradiate, ceapa și cartofii își păstrează calitățile inițiale vreme de doi ani în loc de cîteva zile!

Dar iradierea mai are și alte aplicații. Insectele dăunătoare agriculturii pot fi combătute prin iradiații ionizante, în acest scop dozele trebuind să ajungă la 250 000 razi. Precum se vede „arta" radiobiologilor constă în proporționarea dozelor. Fructele și legumele suportă fără modificări doze pînă la această cifră, dar altele prezintă alterări ale gustului, culorii sau mirosului. E o sarcină dificilă căci, aplicată în doze prea mici, iradierea lasă să subsiste microorganisme, pe care altfel are sarcina să le distrugă. S-a stabilit că radiosterilizarea nu distruge vitaminele, în special E și C

Știința

ba chiar are mai puține efecte asupra lor decît sterilizarea prin căldură.

Încă o problemă: nu cumva alimentele iradiate devin radioactive? Răspunsul dat de oamenii de știință este negativ. Într-adevăr, pentru a introduce într-un corp iradiat radioelemente — de altfel cu o pe[illegible]oadă de înjumătățire foarte scurtă — ar trebui recurs la energii foarte mari, ori instalațiile, de pildă cele cu Cobalt 60, nu furnizează decît energii la un nivel mult mai mic. Alți oameni de știință sînt, însă, de părere că primejdia nu constă în radioactivitatea indusă, ci în modificările chimice pe care iradiația le atrage după sine, de pildă, o deteriorare a cromozomilor celulelor, în deosebi la alimentele bogate în zahăr. Astfel, cultivîndu-se celula de morcovi în lapte de cocos iradiat s-a constatat că laptele conține șase noi compuși chimici, imposibil de identificat.

Și totuși... Totuși, experiențele efectuate luni de zile cu animale — șoareci, cîini, maimuțe — și, în ultimă instanță cu oameni, n-au relevat nici un simptom, nici o tulburare și nici măcar vreun efect secundar! Cu prilejul conferinței de la Geneva cu privire la utilizările pașnice ale energiei atomice, delegatul Uniunii Sovietice a anunțat că în țara sa consumarea cartofilor iradiați a fost autorizată, iar în S.U.A. au fost eliberate numeroase autorizații privind consumarea slăninii radiosterilizate la 4,5 megarazi, a cerealelor desinsectizate între 20 000 și 50 000 razi și a cartofilor la care doze de 5 000 — 10 000 razi sînt suficiente pentru a preveni germinația.

Iradiatorul mobil în funcțiune

Se pune, însă, întrebarea: sînt rentabile conservele atomice? Da, dar în funcție de tipul iradiatorului, de prețul radioelementelor etc., etc. De pildă, pentru un iradiator de mărime mijlocie, capabil să trateze două tone pe oră de produse cu doze de radiopasteurizare și funcționînd 7 000 ore pe an, costul „tratamentului" la kg ar fi extrem de mic.

tehnica

FIZIOLOGIE

Pentru ocrotirea urechii

Problema zgomotului continuă să preocupe pe fiziologi, medici și urbaniști. Care sînt limitele suportabile de către urechea omenească? Întrebarea nu se referă în primul rînd la bubuiturile care pot sparge timpanul, ci la sunetele mai moderate, care prin persistența lor pot provoca neajunsuri nu numai aparatului auditiv, ci și altor componente ale organismului. Cîteva cercetări efectuate în ultima vreme au scos la iveală lucruri deosebit de interesante.

Astfel un studiu făcut printre membrii tribului mabaan, *din Sudan, unde zgomotele sînt puține și reduse ca intensitate, a dus la constatarea că bătrînii trecuți de șaptezeci de ani aud la fel de bine, ca și tinerii între 20—30 de ani. „Presbicustismul" — cum s-a numit scăderea acuității acustice prin analogie cu presbitismul — nu ar fi, prin urmare, datorat bătrîneții, ci unei uzuri provocate de o gălăgie continuă.*

Se știe că forța undelor sonore asupra timpanului se măsoară în decibeli (db), și că un sunet mai mare de 90 db., mai ales dacă e acut, poate duce la distrugerea unor celule din nervii auzului. De curînd s-a descoperit însă și altceva: măsurîndu-se diametrul vaselor capilare din vîrful degetelor unor voluntari, s-a înregistrat o puternică constricție ori de cîte ori în încăperea respectivă se producea un zgomot de 95—110 decibeli (echivalentul celui provocat de o garnitură de metrou care intră în stație). Aceasta a dat naștere ipotezei că sunetele prea puternice ar putea avea consecințe nocive asupra arterelor, determinînd îmbătrînirea lor prematură.

Tot astfel, cercetătorii de la Institutul „Max Planck", din R.F. Germană, sînt de părere că persoanele care lucrează într-un mediu extrem de zgomotos, au reacții nervoase mai puțin echilibrate decît celelalte. Alți specialiști contestă însă această teorie: după părerea lor pe de o parte obișnuința joacă un mare rol în ceea ce privește echilibrul nervos, pe de altă parte, zgomotele nu trebuie să fie excesive pentru a deveni iritante. Ei consideră că o cameră cu cîteva dactilografe (62—65 db.) sau o circulație intensă pe stradă (80—90 d.b.) sînt la fel de dăunătoare sau, în cazul obișnuinței, la fel de inofensive ca și un atelier de cazangerie sau un aeroport de pe care decolează avioane cu reacție.

În orice caz, toți experții sînt de acord că mai ales în marile orașe, trebuie luate măsuri pentru diminuarea zgomotelor. Idealul ar fi ca nivelul sunetelor într-un apartament să nu depășească 35 decibeli ziua și 30 noaptea. În acest scop, se recomandă: interzicerea claxonatului pe străzi, înlocuirea tramvaielor cu autobuze și troleibuze, sancționarea celor care abuzează de picupuri și aparate de radio, autodisciplina locatarilor din blocuri etc.

COSMOGONIE

Luna — prizonieră răzbunătoare

Un cer deosebit de al nostru se boltea peste Pămîntul cu contururi și ele deosebite. Între tropicul cancerului și al capricornului întinderile de uscat erau mai mari. Mediterana era o vastă cîmpie brăzdată de fluviile Nil, Tibru, Ron, care se vărsau în bazine închise, iar Spania era unită cu Africa printr-o largă fîșie de uscat. Și pe acel cer deosebit de al nostru evolua o planetă mică și capricioasă: Luna.

Luna planetă? Iată o întrebare din care izvorăsc o seamă de nedumeriri. Cum a putut cădea o planetă în captivitatea Pămîntului? Cum rămîne cu teoria desprinderii Lunei de planeta noastră? Ce simplu s-ar lămuri toate acestea dacă am putea răspunde la o singură întrebare: cum s-a născut Luna? Dar apariția satelitului nostru natural e una din marile enigme ale științei.

Există, totuși, argumente din ce în ce mai numeroase și mai convingătoare că astrul nopții a venit pe lume undeva departe de Pămînt și că abia ulterior a fost captat de cîmpul gravitațional terestru. În acest sens pledează și informațiile transmise de stația cosmică sovietică „Luna-10".

Spectrul de radiații gamma ale suprafeței lunare, obținut de stația cosmică, arată că Luna are o scoarță asemănătoare întrucîtva cu a Pămîntului. Se știe că scoarța terestră e alcătuită din roci bogate în substanțe radioactive — uraniu, toriu, izotopul radioactiv al potasiului — care emit radiații gamma. Dacă interiorul Pămîntului ar fi la fel de bogat în asemenea substanțe, suprafața planetei noastre ar avea toate motivele să se încingă și să

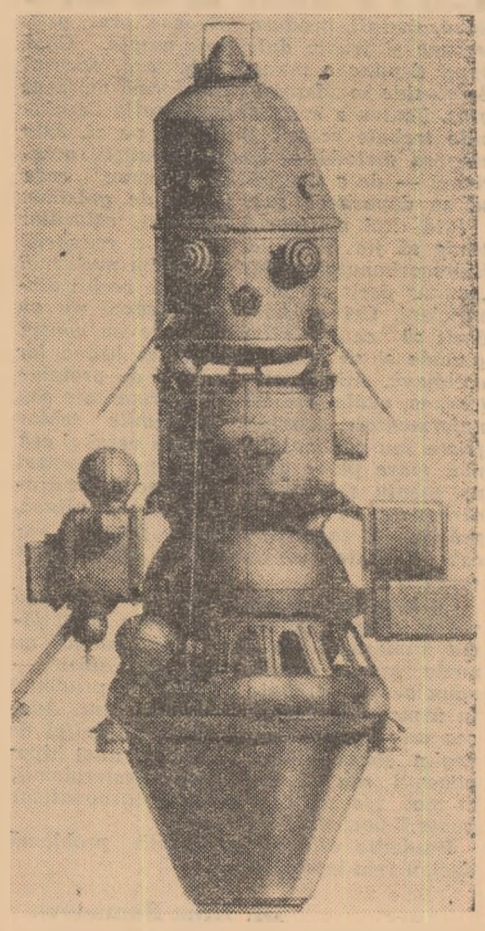

„Luna-10", stația care a sugerat o ipoteză

se topească. De aceea se presupune că Pămîntul, în tinerețea lui, a fost o masă fluidă. Elementele grele, fierul de exemplu, s-au afundat spre centru formînd *nucleul*, cele ușoare s-au ridicat la suprafață dînd naștere *scoarței*, iar cele intermediare s-au menținut între nucleu și scoarță constituind *mantaua* globului terestru.

A existat cîndva și pe Lună o situație similară, adică a trecut și ea prin faza de „masă fluidă"? Natura radiațiilor lunare răspunde afirmativ. „Luna 10" a descoperit pe satelitul nostru natural două izvoare de radiații, unul determinat de interacțiunea dintre razele cosmice și stratul superficial al solului lunar, altul format de radioactivitatea naturală a rocilor lunare, a uraniului, toriului, potasiului. Nivelul de radioactivitate se apropie de cel al bazalturilor pămîntene. Dacă Luna n-ar fi cunoscut faza de masă fluidă, în care elementele ușoare, radioactive, se separă de cele grele și se ridică la suprafață, solul ei ar fi fost sărac în substanțe radioactive și asemănător rocilor meteoritice. Ceea ce, am văzut, nu corespunde realității.

După cum era și firesc, aceste constatări au produs agitație printre adepții teoriei desprinderii de Pămînt a Lunei, antrenînd la istoricele discuții despre originea satelitului nostru natural pe savanți din diferite țări. Parte activă la discuții iau oamenii de știință americani, mai ales cei care sprijină amintita teorie. Referindu-se la ipoteza unor cercetători cum că Luna s-ar fi smuls din masa

— Draga mea, totul e să ai cap. Mai ales unul electronic!

Pămîntului din locul care adăpostește azi Oceanul Pacific, dr. James Arnold, de la Universitatea din California, a declarat că recentele calcule efectuate la o secție a Universității infirmă posibilitatea expulzării Lunei de către Pămînt. După cum, în virtutea aceloraşi calcule, e prea puțin probabil ca ea să se fi format dintr-o substanță aflată pe o orbită circumterestră.

Ar rezulta, așadar, că Luna și-a făcut apariția undeva în spațiul interplanetar și că ipoteza cu care au început aceste rînduri și care aparține matematicianului austriac Hans Hörbiger are șanse să se adeverească. Așa s-ar explica o serie de fenomene petrecute pe Pămînt în urmă cu 10 000—15 000 de ani î.e.n.: inundații, intensificarea activității vulcanice, modificarea climei, toate datorate atragerii planetei Luna, mică și ușoară, în cîmpul gravitațional al masivului Pămînt.

Întîi orbitele celor două planete nu făceau decît să se intersecteze. Și de fiecare dată gravitația terestră deforma orbita lunară, atrăgînd astrul tot mai aproape. La un moment dat, în timpul unei întîlniri pe orbită, cînd Luna se deplasa cu o viteză doar cu puțin mai mare decît aceea a Pămîntului, mica planetă n-a putut scăpa de forța lui de atracție și s-a plasat pe un itinerar circumterestru.

Dar prizonieratul Lunei n-a trecut fără urmări pentru Pămînt. Au avut de suferit, afirmă Hörbiger, toate cele trei „sfere" terestre: atmosfera, hidrosfera și litosfera. Atrasă de forța gravitațională a proaspătului satelit, atmosfera s-a învolburat ca un monstruos uragan, irosindu-se, parțial, în spațiul cosmic. (Se prea poate că din această cauză aerul pe care îl respirăm azi e mai puțin dens decît a fost cîndva). În litosfera au apărut crăpături și noi formațiuni muntoase, iar fluxul puternic a produs revărsări de-a dreptul catastrofale, modificînd pentru totdeauna configurația uscatului și distrugînd vechile civilizații. (Nu atunci a pierit oare legendara Atlantidă?)

Dacă așa s-au petrecut lucrurile, răzbunarea planetei capturate a fost crudă. Dar așa s-au petrecut oare? Timpul va decide cărei ipoteze îi este dat să devină certitudine.

ELECTRONICĂ

Ce ne rezervă televiziunea

Electronica se prezintă mereu cu alte noutăți, unele din ele de-a dreptul surprinzătoare. Între altele, specialiștii afirmă că, într-un viitor nu prea îndepărtat, va deveni posibilă realizarea unei televiziuni care „ nu va trece prin ochi", ci va trimite direct creierului impulsuri electronice, permițînd astfel orbilor să „vadă" emisiunile. Undele electrice vor fi transmise cu o asemenea precizie încît un orb, grație fibrelor nervoase ale organismului său, va putea urmări perfect programele emise.

În curînd, mai afirmă unii electronişti, aparatelor receptoare de televiziune li se vor acorda dimensiuni atît de reduse încît vor rivaliza cu cele mai mici tranzistoare folosite actualmente, iar în apartamente imaginile vor putea fi recepționate pe niște panouri electroluminiscente subțiri. De asemenea, în comerț au și fost lansate aparate permițînd înregistrarea programelor de televiziune pe care spectatorul dorește să le revadă. Aparatele înregistrează pe benzi magnetice atît sunetul cît și imaginea și funcționează exact ca un magnetofon obișnuit. Televideofonul este un aparat care permite de pe acum transmiterea imaginilor prin intermediul unui simplu cablu telefonic, fiind deosebit de util în comunicarea documentelor, fotografiilor, schițelor, semnăturilor etc. etc.

Specialiștii au mai realizat o cameră de televiziune care poate lua vederi submarine la o adîncime de peste 300 m. și o presiune de 4—8 atmosfere și s-au gîndit să folosească laserul pentru transmiterea imaginilor. Deși abia la început, noua tehnică se arată a fi extrem de promițătoare. Într-adevăr, un singur fascicul luminos emis de laser poate transporta zece milioane de canale de televiziune, în timp ce un cablu trasatlantic sau chiar un satelit nu poate transporta decît unul. Precum se vede, cîmpul de aplicații ale televiziunii nu încetează să se lărgească.

BIONICĂ

Motor cu... colagen

Se știe că țesutul conjunctiv al organismului omenesc este alcătuit în cea mai mare parte dintr-o substanță elastică numită colagen. Dar iată că și motoarele pot funcționa cu colagen.

După cum subliniază publicațiile sovietice de specialitate, nu este vorba însă de substanța naturală ci de colagen sintetizat în laborator pe același principiu ca și colagenul viu: lăsat într-o soluție salină el se contractă, dar își reia mărimea normală imediat ce e introdus din nou în apă sterilizată. Motorul amintit se compune dintr-o fîșie de colagen plasată între două roți de mărimi diferite. Fîșia de colagen nu este lăsată în aer liber, ci amplasată într-un recipient din material plastic avînd două părți bine distincte. În compartimentul de jos se află o soluție salină, în speță o soluție de bromură de litium, iar în cel superior se află apă sterilizată.

Cunoscînd cele de mai sus putem înțelege ușor principiul pe care se întemeiază motorul cu colagen: fîșia trece succesiv prin cele două soluții, se contractă, revine la mărimea normală, după care se contractă din nou căpătînd, în cele din urmă, un ritm foarte rapid care pune în mișcare roțile.

Acest motor, ne asigură specialiștii, prezintă un avantaj considerabil asupra tuturor sistemelor de transformare a energiei: el îngăduie într-adevăr transformarea energiei chimice în energie mecanică practic fără intermediar. Perfecționat, este foarte posibil ca acest dispozitiv inspirat din contracția musculară a ființelor vii să joace un rol de primă importanță, mai ales pe tărîmul cercetărilor cosmice.

Rădăcinile solide ale copacului solitar s-au înfipt puternic în solul stîncos, cuprinzînd într-o îmbrățișare sufocantă blocul de piatră gata să alunece în prăpastie. Este un ienupăr centenar pe care nu l-au putut clinti nici sălbaticele uragane care bîntuie în munții Kirghiziei.

Profesorul P. Mazaev şi docenul H. Kulie va experimentînd modul cum funcţionează vasele de sînge hepatice.

LA ÎNTREBĂRILE CITITORILOR

Colesterina şi ateroscleroza

Experienţele celebre ale profesorului Anicikov din Moscova şi Briand Bont-Stuart din Capetown au demonstrat că la animalele hrănite cu alimente grase de origine animală creşte procentul de colesterină sanguină şi de îmbolnăviri de aterosclerozā. Dimpotrivă, o hrană care conţine numai uleiuri vegetale şi unturā de peşte scade concentraţia de colesterinā şi frecvenţa aterosclerozei.

Fapte de observaţie au arătat acelaşi fenomen. În Elveţia, unde caloriile din hrană provin în proporţie de 40 la sută din grăsimi animale, numărul persoanelor cu colesterinā crescută în sînge este cu mult mai mare decît în Italia, unde se foloseşte mai mult grăsimea vegetală.

Iată de ce specialiştii recomandă, mai ales pentru vîrsta de peste 40 de ani, ca raportul dintre grăsimile animale şi cele vegetale să fie în favoarea acestora din urmă, 35—40 grame grăsime animală şi 50 gr grăsimi vegetale pe zi. Dar cum colesterina se formează nu numai pe seama grăsimilor din alimentaţie, ci şi a glucidelor şi proteinelor, se impun restricţii şi în acest sens. Evitarea abuzului de hrană, a făinoaselor, dulciurilor în exces şi a cărnii după vîsta de 40 de ani, contribuie în aceeaşi măsură la prevenirea aterosclerozei.

Numai scăderea colesterinei sanguine nu rezolvă însă nici apariţia aterosclerozei şi nici prevenirea bolilor cardiovasculare. Formarea „plăcilor ateromatoase" în pereţii vaselor, ce caracterizează ateroscleroza, se datoreşte adesea nu surplusului de colesterină în sînge ci unor leziuni ce apar pe pereţii vasculari şi a căror cauză încă nu este lămurită pe deplin. În acest caz, chiar o colesterină sanguină normală (sub 2,5 gr) poate duce la ateroscleroză.

Ateroscleroza, stînd la baza celor mai frecvente boli cardiovasculare (angina de piept, hipertensiunea arterială, hemoragiile cerebrale, infarctul miocardic, insuficienţa cardiacă), trebuie deci prevenită printr-un regim alimentar şi de viaţă raţional care vizează tocmai factorii patogenici arătaţi.

Ca principii generale, se recomandă un mod de viaţă echilibrat, fără emoţii negative, cu suficientă mişcare în aer liber şi practicarea gimnasticii şi sporturilor adecvate pînă la adînci bătrîneţe.

În restul cazurilor este suficient un regim „de cruţare", moderat hipocaloric (cu 20 — 40 la sută sub nevoile calorice normale), redus în grăsimi şi mai ales în grăsimi animale, moderat sărat, bogat în fructe, legume şi zarzavaturi proaspete.

Dăm mai jos un astfel de regim, care poate servi drept ghid în alcătuirea unei diete antiaterosclerotice.

Permise : făinoase şi dulciuri (în cantitate cît mai redusă), lapte smîntînit, lapte bătut, iaurt, brînză de vaci, carne slabă de vacă, pasăre şi peşte slab de apă dulce (rasol sau grătar), fructe, zarzavaturi, legume proaspete, în cantităţi nelimitate, rar cîte un pahar de vin, unt 10—15 g pe zi, ulei (preferabil de porumb) neprăjit 20—30 g pe zi, pîine albă în cantitate mică.

Interzise : ouă şi mai ales gălbenuş de ou, creier, rinichi, ficat, inimă, frişcă, brînză grasă, brînzeturi fermentate, conserve, măsline, vînat, carne grasă, mezeluri, nuci, alune ciocolată, cacao, cafea, grăsimi animale (untură, slănină), ulei de măsline.

Dr. Boris Petrov

TEMĂ DE SEZON

Pregătiri pentru cura balneară

Staţiunile balneare deschid larg porţile pentru a primi pe cei suferinzi. Alegerea staţiunii balneare este de competenţa medicului specialist, care va ţine seama în recomandările sale de bolnav, de forma bolii, stadiul de evoluţie, reactivitatea organismului etc. În ceea ce priveşte staţiunea va lua în consideraţie clima, înălţimea, presiunea atmosferică, umiditatea, apele minerale, compoziţia şi concentraţia lor, nămolul ş.a.m.d.

Oriunde am pleca însă şi oricare ar fi afecţiunea pe care vrem s-o tratăm, trebuie să ţinem seama de cîteva măsuri pe care este necesar să le luăm din timp în vederea asigurării unei eficacităţi maxime a curei.

1 **Vor fi lichidate astfel din vreme toate focarele de infecţie (carii, amigdalite, sinusite, prostatite, anexite, tracheo-bronşite etc) pentru a nu se produce reactivarea lor în cursul tratamentului balnear. Totodată, prin combaterea tuturor proceselor inflamatorii din organism, acesta va deveni mai receptiv faţă de sărurile şi emanaţiile radioactive conţinute în băile, apele minerale sau nămolurile pe care le vom utiliza.**

2 **Este bine de asemenea să rezolvăm pe cale medicală sau chirurgicală toate bolile acute sau cronice (viermi intestinali, infecţii microbiene, etc) pentru a profita din plin de efectul curativ al curei balneoclimatice.**

3 **Înainte de plecarea în staţiunile de cură, vom avea grijă să efectuăm toate analizele de laborator necesare şi examenele radiologice recomandate. Reumaticii, de pildă, nu pot fi trimişi la cură balneară decît în stadiul cronic sau subcronic, cu viteză de sedimentare (VSH) mai mică de 20/25 mm la 2 ore.**

4 **Tratamentul balnear nu este un „panaceu", de aceea el trebuie completat înainte şi după plecarea în staţiune de tratamente medicamentoase, fizioterapice etc. Este greşit să se creadă că plecînd într-o staţiune balneară putem neglija celelalte tratamente. Tratamentul balneoclimatic este, în majoritatea cazurilor, doar un factor terapeutic ajutător — ce-i drept de mare valoare —, dar care nu poate suplini în nici un caz tratamentele efectuate în timpul anului în spitale sau la domiciliu.**

5 **Vara, pe timpul căldurilor mari, bolnavii de hipertensiune arterială, cei cu sistemul nervos sensibil, femeile în premenopauză sau menopauză, bătrînii şi copiii sub 7 ani, nu vor pleca la băi. Este preferabil pentru aceştia cura balneară în timpul toamnei sau primăverii.**

6 **Dacă cineva care suferă de o boală cu indicaţii majore pentru o anumită staţiune, prezintă concomitent o afecţiune supraadăugată care contraindică localitatea respectivă, nu va pleca în acea staţiune. Contraindicaţiile fiecărei staţiuni sînt cunoscute de medici, dar bolnavii sînt datori să arate acestora toate bolile de care suferă.**

Dr. M. I. Speranski

DIETETICĂ

„W.-H." un nou regim împotriva obezităţii

În presa de specialitate ca şi în publicaţiile de mare tiraj din Occident a apărut în ultimul timp o nouă metodă în ajutorul celor care vor să slăbească : regimul „W.—H." — cele două iniţiale fiind prescurtarea cuvintelor englezeşti „without hydrocarbonates" — „fără hidrocarbonate". Despre ce este vorba ?

După cum se ştie, glucidele, numite şi hidrocarbonate, reprezintă o grupă însemnată de substanţe chimice din alimentaţia omului. Hidrocarbonatele se găsesc în alimente mai ales sub formă de amidon. Acesta e în cantitatea cea mai mare în făină, cartofi, produse făinoase, orez, griş, legume şi fructe dulci sau uscate. Cînd omul depune o muncă sedentară, excesul de glucide se „depune" sub formă de ţesut gras. Pentru a evita aceasta, raţia de glucide trebuie redusă la 60 gr pe zi. Este singura metodă — spun specialiştii americani — de a nu fabrica „rezerve" care să se depoziteze sub formă de grăsime.

Iată deci că teoria reducerii caloriilor tinde să fie înlocuită cu cea a reducerii hidrocarbonatelor, într-un regim mult mai „uman" decît cel preconizat de vechii dieteticieni. Cei ce vor să slăbească nu au decît să caute alimente care nu conţin glucide şi să le încorporeze în hrana lor cotidiană. Alimentele pe bază de proteine (carnea, ouăle, brînzeturile fermentate sau nefermentate, iaurtul), grăsimile (chiar frişca sau maioneza), legumele verzi şi cea mai mare parte din fructe, pot constitui un meniu substanţial şi sărac în hidrocarbonate. În schimb, făinoasele, pîinea, prăjiturile, zahărul, cartofii, fructele uscate trebuie consumate în cantităţi cît mai mici.

Ca întotdeauna cînd e vorba de un nou regim, adepţii formulei „W.—H." şi-au făcut numeroşi prozeliţi. Dar medicii au unele rezerve. Orice regim „de slăbire" — spun aceştia, trebuie adoptat cu prudenţă în urma unui control medical atent. Adesea este periculos să ţinem un astfel de regim „dezechilibrat". În cazul unei hipoglicemii sau al unei hipercolesterolemii, în mod special, carenţa hidrocarbonatelor poate fi nocivă.

Prudenţa este, şi în această problemă deci, mama înţelepciunii.

Dr. Irina Romanova

esculap

Poşta medicului

A. TRÎMPOIE — Bucureşti : 1) Regula „mai puţin, dar mai bine" este valabilă şi în cazul culturismului. 2) Profesia dv. face parte din cele cu cheltuială de energie mică. Sînt suficiente ca atare 3 000—3 200 calorii în 24 de ore. 3) **Serul neurotonic** nu este un „panaceu" în ciuda denumirii sale îmbietoare. Este indicat în stări de astenie (fără hiperexcitabilitate nervoasă sau hipertensiune) în doze de 1—2 fiole pe zi, în injecţii subcutanate sau intramusculare, serii de 12—15 injecţii.

T. B. — Vaslui: Nu este adevărat că **infarctul miocardic** nu poate apare la persoane tinere. În ultimii ani a crescut foarte mult frecvenţa acestei boli la persoane sub 40 de ani. Procentul bolnavilor sub această vîrstă este, după diferiţi autori, între 4 şi 10% din numărul total al infarctelor miocardice.

S. R. — Dorohoi : Pentru **bronzarea artificială a pielii** se pot folosi numeroase substanţe chimice, dar multe nu sînt total inofensive. Vă recomandăm o cremă cu permanganat de potasiu, care produce o bronzare destul de „rezistentă" : Rp. Permanganat de potasiu 1 g + Apă 4 g+ Lanolină anhidră 5 g + Vaselină albă 90 g. Crema trebuie păstrată într-un vas de culoare brună, ermetic închis. Bronzarea obţinută poate fi îndepărtată cu suc de lămîie sau cu o soluţie de acid citric sau acid oxalic.

IRINEL BALTĂ — Bucureşti : În **candidioze** se foloseşte un „arsenal" terapeutic bogat (stamicina, saprosan, micostatina) în aplicaţii locale sau pe cale bucală. Tratamentul trebuie însă prescris şi condus numai de medicul specialist.

POPA ION — Bucureşti : Fenomene ca cel descris de dv. sînt cunoscute în literatura medicală. Nu se pot rezolva cu medicamente ci numai prin psihoterapie (a dv. şi a partenerei) făcută „pe viu", cu sprijinul şi colaborarea unui medic competent.

P. ION — Oltenţa : Un „tratament" radical nu există. Puteţi utiliza „şampoanele colorate" din comerţ care se găsesc într-o gamă variată.

MARINESCU E. — Bacău : Asemenea tratament nu mai e posibil, dar considerăm că nici nu este necesar. Vă sfătuim să vă căsătoriţi, înlăturînd gîndurile nefaste şi complexele de inferioritate, generate de teama unor eşecuri.

PINTEA — Timişoara : 1) Citiţi răspunsul dat mai sus sub Marinescu E. — Bacău. 2) Medicamentele **împotriva fumatului** despre care întrebaţi nu au mai multă eficacitate ca cele „clasice" (lobelină, soluţii cu protargol, ac. tonic etc.) despre care noi am mai scris.

NEBI GHIULER — Techirghiol : Aparatul nu a trecut de faza experimentală şi nu poate fi procurat din comerţ. Sperăm ca această fază va fi depăşită curînd.

(continuare în pag. 11-a)

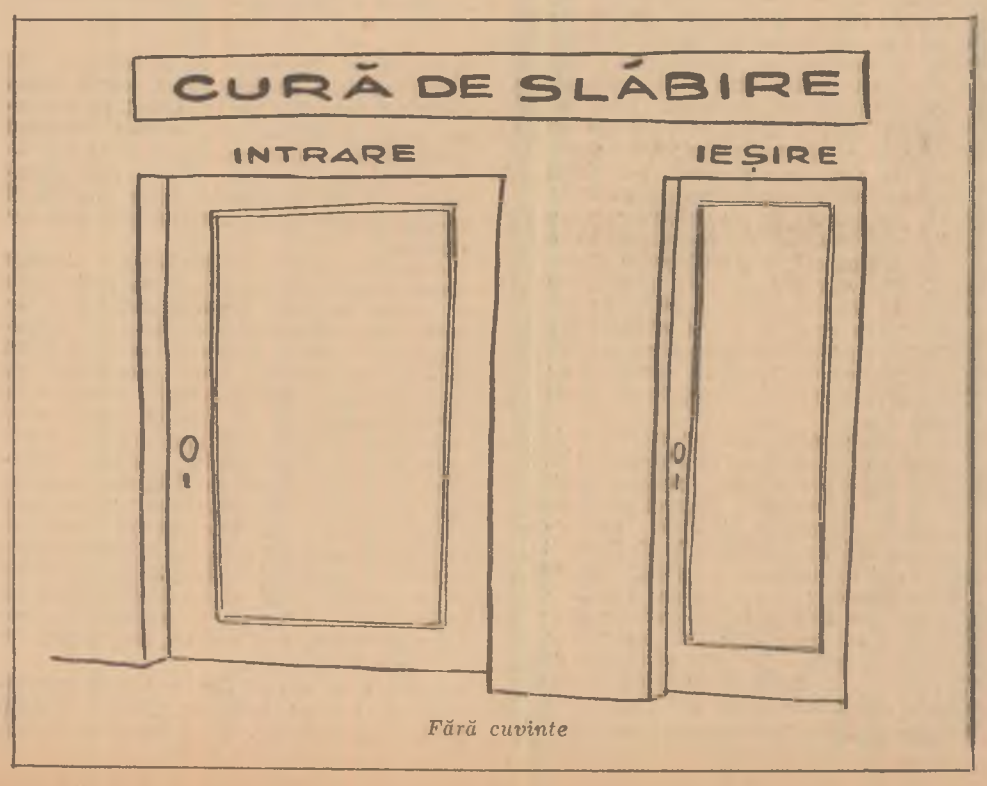

Fără cuvinte

ISLANDA

Hornul iadului

După ce vizităm Reykjavikul pornim cu mașina spre Marele Gheizer și spre Hekla.

„Prezența unui vulcan, fie el chiar și stins, imprimă peisajului o notă uluitoare și tragică, te face să-l privești cu o atenție neslăbită" — scria odinioară Stendhal. Și avea perfectă dreptate. Dar cum acționează atunci asupra imaginației un vulcan activ ca Hekla, bunăoară, pe care toate legendele islandeze îl numesc „hornul iadului" și care nu o dată, de-a lungul veacurilor, a devastat asemeni unui război pustiitor izolata insulă de lîngă Cercul polar?

Înainte de a ajunge la destinație va trebui să facem însă un scurt popas la Hveragardi, „Grădina gheizerelor" în limba islandeză, o mică localitate aflată la jumătatea distanței de o sută de kilometri dintre Reykjavik și Marele Gheizer. Drumul muntos șerpuiește spre răsărit. După ce trecem printr-un defileu intrăm într-o cîmpie întinsă și netedă, străjuită într-o parte de talazurile zbuciumate ale mării și în cealaltă de niște coline înalte. La poalele lor se înalță, ca din coșurile unor locomotive de manevră, fuioare subțiri de fum alburiu. Dar nu e fum de locomotivă, căci în Islanda nu există nici un metru de cale ferată, ci „Grădina gheizerelor". Aburii care se învolburează către tării sînt răspîndiți de izvoarele termale iar apusul de soare se reflectă în geamurile unor sere.

La Hveragardi, chiar și printre case țîșnesc jeturi de apă fierbinte. Localitatea are un sanatoriu, în care este utilizată apa cu calități curative a gheizerelor. Izvoarele termale din micul orășel au un debit atît de mare încît ar putea alimenta o stațiune balneară de importanță internațională. Și cînd te gîndești că pînă nu de mult această puternică forță a căldurii pămîntului, importantă bogăție a țării, era folosită numai la spălatul rufelor... Rareori se întîmpla, ici-colo, ca unele gospodine să coacă pîine vîrînd aluatul în gropi săpate în preajma izvoarelor termale. Acum,însă, după calculele specialiștilor, căldura izvoarelor fierbinți folosită anual în Islanda echivalează cu aceea pe care o degajă o cantitate de circa 100.000 de tone de cărbune.

Pe harta Islandei se întîlnesc frecvent nume cu următoarele rădăcini: *hver* — izvor fierbinte — și *reyk* — fum, abur. Reykjavik, Reykjanes, Reykholt, Reykjahlid, Hveravedlir și chiar Hveragardi, pe care îl vizităm acum. Aceste denumiri exprimă uimirea poporului în fața căldurii emanate de pămînt. Au trebuit să treacă, însă, cîteva secole pînă cînd acest miracol al naturii să poată fi supus de om. Multă vreme Islanda a fost silită să importe cărbune din Anglia. Și dacă n-ar fi existat greutățile legate de transportul lui în timpul războiului, poate că și astăzi la Reykjavik s-ar fi folosit acest combustibil... Abia în 1944, în casele din capitala Islandei a pătruns apa termală care, de altfel, nu este întrebuințată numai la încălzirea clădirilor ci se și bea, deoarece este curată.

Datorită izvoarelor fierbinți toți islandezii știu acum să înoate. În ultimul timp, importanta disciplină sportivă s-a introdus ca obiect de studiu obligatoriu în școli, în vreme ce în trecut nici chiar pescarii nu aveau această deprindere. Înotul a căpătat un caracter de masă datorită numeroaselor bazine cu apă caldă existente în țară — peste optzeci, în afară de cele școlare — căci el nu poate fi practicat în apele din preajma țărmurilor. Marea nu îngheață, e adevărat, în schimb ar îngheța înotătorii.

La Hveragardi vedem și banane. Da, *banane islandeze!* O asociație de cuvinte paradoxală, nu? Căci ne-am obișnuit ca adjectivul „islandez" să fie alăturat altor substantive, cum ar fi, bunăoară, vestitele saga și scrumbiile, mușchiul, acest lichen nordic din care în timpul foametei insularii obișnuiau să prepare un fel de pîine, și feldspatul, care poate fi întîlnit sub formă de bucăți transparente în orice colecție de minerale.

Așadar, saga islandeză, scrumbie islandeză, mușchi islandez... Dar banane islandeze? De necrezut. Un amic al nostru ne conduce totuși la o seră, unde pătrundem, spre surprinderea noastră, într-o adevărată zonă subtropicală.

Pe o suprafață de patru sute de metri pătrați cresc bananieri încărcați de rod, cactuși țepoși ca niște arici, meri pitici, roșii mari și rotunde ascunse în frunzișul verde al tulpinelor. Ciorchinii de struguri care atîrnă grei pe butucii urcați pe haraci așteaptă și ei să fie culeși, iar trandafirii răspîndesc un parfum amețitor. Printre legume de tot soiul își înalță capul crizanteme de toate culorile, iar îndărătul unui șir de pepeni galbeni s-au aranjat, cuminți, în careu, niște flori multicolore al căror nume nu-l cunosc.

E ciudat că timp de secole oamenii nu s-au gîndit să amenajeze sere pe baza căldurii oferite cu dărnicie de natură. Abia în 1930 a fost construită prima seră. Acum, însă, în Islanda se află sub sticlă mii de metri pătrați de teren.

Pe o stradă din Hveragardi sîntem martorii unui fenomen care pe localnici

Un gheizer islandez în acțiune.

nu-i mai impresionează de mult. La un moment dat, dintr-o băltoacă imensă țîșnește o adevărată fîntînă arteziană. Nu este mai înaltă de două staturi de om dar, din pricina aburilor care o învăluie și a stropilor pe care îi împroașcă în jur, pare mult mai impunătoare. Nu izbutim însă să ajungem bine lîngă ea, că se oprește brusc, de parcă cineva ar fi închis în grabă un robinet.

Se știe că apa de ploaie se infiltrează adînc în pămînt cînd trece prin straturi poroase de lavă și prin fisuri profunde. De obicei, la fiecare zece metri adîncime temperatura pămîntului crește cu un grad. Deci la un kilometru adîncime temperatura este cu o sută de grade mai ridicată decît la suprafața pămîntului, la doi kilometri cu două sute de grade etc. Încălzită pînă la o astfel de temperatură, apa izbucnește cu forță la suprafață. În Islanda, însă, în locurile din preajma vulcanilor activi apa provenită din topirea zăpezilor și din ploi nu trebuie să se infiltreze atît de adînc. Acolo e suficient să ajungă și numai pînă la o sută de metri, pentru că temperatura crește cu un grad nu la zece metri, ci la fiecare metru.

...Iată-ne, în sfîrșit, în drum spre „Hornul iadului". Ne mai despart de el doar treizeci de kilometri. De la această distanță vulcanul, așezat între două creste muntoase, pare retezat. Deasupra lui plutește alene un nor mare, cenușiu într-o parte și roz în cealaltă, pentru că acolo se reflectă soarele care asfințește.

Pașnicul peisaj descris mai sus nu amintește însă nimic de faptul că Hekla a erupt pînă acum de peste douăzeci de ori, distrugînd totul în cale cu lava-i fierbinte. În 1947, de pildă, vulcanul a zvîrlit 800 milioane de metri cubi de lavă. Coloana de cenușă vulcanică s-a ridicat la peste treizeci de kilometri înălțime, în stratosferă și un praf negru a ajuns pînă pe țărmurile Suediei și Finlandei. Iar în Islanda, peste 250 de kilometri pătrați de lunci și pășuni au fost îngropate sub lavă și cenușă, au pierit mii de oi etc.

Acum însă vulcanul este liniștit și, pe cîmpia de la poalele lui, care înaintează spre mare, sînt presărate, la mare distanță una de alta, ferme.

O săptămînă mai tîrziu, însă, am prilejul să văd Hekla așa cum el a fost descris într-o străveche saga din anul 1300. Avalanșa de lavă încinsă se zbuciumă în fața mea, orbindu-mă cu strălucirea scînteietoare a limbilor de foc. Stînci uriașe, devenite parcă niște jucării, se rostogolesc dintr-o parte într-alta, ca într-un trucaj. Am impresia că-mi fuge pămîntul de sub picioare și că lava fierbinte mă arde pe umeri. O singură deosebire există, însă între descrierea legendară și tabloul apocaliptic de pe ecran: erupția din fața mea se produce într-o liniște desăvîrșită. Nu se aude nimic, nici chiar bubuiturile stîncilor care se izbesc cu furie una de alta. Nu că aș fi surzit eu între timp, bîzîitul aparatului de proiecție îmi dovedește categoric că acest simț funcționează ireproșabil. Dar în 1947, în timp ce ținea în mîini camera de luat vederi și sărea de pe un bloc de piatră care-i fugea de sub picioare pe un altul, la fel de șubred, încercînd să se depărteze de răsuflarea fierbinte a lavei încinse care-i ardea pielea, operatorul Knudsen nu putuse să ducă cu el și aparate pentru înregistrarea sonorului. Cît curaj, cîtă pasiune pentru meseria lui trebuie să fi avut bărbatul acesta uscățiv, trecut de mult de prima tinerețe, care-mi prezintă personal filmul într-o sală de proiecție întunecoasă și pustie, de vreme ce s-a putut apropia atît de mult de balaurul ce vărsa foc prin gura-i căscată și chiar s-a cățărat pe craterul lui.

Filmarea, care se putea solda în orice clipă cu dispariția îndrăzneț ului operator, a durat cîteva zile. În acest răstimp un bloc de piatră, care s-a prăbușit dintr-o stîncă, l-a strivit pe un vulcanolog aflat la cîțiva pași de Knudsen. Moartea tragică a vulcanologului a fost imprimată de operatorul islandez pe pelicula care oferă lumii posibilitatea să vadă vulcanul Hekla în toată furia lui dezlănțuită, în toată măreția lui înspăimîntătoare.

Ghennadi Fiș

GUYANA OLANDEZĂ

Bauxită și rîuri vijelioase

Pînă nu de mult, regiunea din nord-estul continentului latino-american, cuprinsă între Oceanul Atlantic, Venezuela și Brazilia, era însemnată pe hărțile geografice cu culorile a trei țări: Anglia, Olanda și Franța. Spun pînă nu de mult, deoarece cu două săptămîni în urmă, una dintre cele trei colonii și anume Guyana britanică — care are și cea mai mare suprafață — și-a dobîndit independența după mai bine de trei secole de dominație colonială, dintre care ultimii 170 de ani de dominație engleză.

Ținutul în care se află astăzi cele trei Guyane a fost descoperit la hotarul dintre secolele XV și XVI de către navigatori spanioli. Pe vremea aceea toată lumea nouă era stăpînită de Spania și flota marelui imperiu transporta la Cadix și Sevilla mari cantități de argint și aur extrase din minele mexicane și peruviene. Căutătorii de comori au dat apoi năvală în această regiune cu subsol darnic, păduri seculare și ape vijelioase, atrași de mirajul unei îmbogățiri rapide. Cruzi și lacomi, aventurierii pustiau totul în cale, ucideau fără milă pe indieni care, îngroziți, își părăseau căminele și fugeau în junglă. La începutul secolului XVII, însă, colonizatorii englezi i-au înlăturat pe spanioli de pe teritoriul pe care s-au constituit ulterior după 1816 coloniile Guyana britanică și Guyana olandeză.

După cel de-al doilea război mondial, Guyana olandeză (Surinam) a obținut statutul de teritoriu autonom în cadrul regatului olandez. Pe o suprafață de 142 822 de kilometri pătrați locuiesc aproximativ 300 000 de asiatici, negri, metiși și creoli, în zona de cîmpie, iar în păduri indo-americani și negri, urmași ai sclavilor fugiți (neincluși în statistică). Mai dens populată și mai mult sau mai puțin valorificată este fîșia îngustă de coastă, îndărătul căreia se întinde o imensă suprafață de teren acoperit cu păduri aproape neatinse de mîna omului și cu fluvii de o forță uriașă.

Se spune că Paramaribo, centrul administrativ al Guyanei olandeze, așezat pe malul rîului Surinam, ar fi cel mai mare oraș din lume construit aproape în întregime din lemn. Într-adevăr, din lemn vopsit în alb sau în diverse alte culori sînt înălțate construcțiile din port, hotelurile, magazinele, clădirea poliției, casele cu arcade și tot din lemn a fost ridicată și frumoasa catedrală romano-galică Sf. Petru și Pavel. Orașul nu are o circulație prea intensă, pentru că nu există multe mașini, în schimb la tot pasul dai peste biciclete cu șei și ghidoane înalte. Populația este foarte pestriță. Alături de creole robuste, cu rochii largi din țesături de bumbac, se întîlnesc hinduse svelte, cu sariuri și voaluri albe, indoneziene micuțe care merg cu pași mărunți, negustori chinezi, libanezi sau sirieni, negri veniți din junglă după cumpărături etc.

În jurul orașului se află o cîmpie roditoare, regiune vitală pentru agricultura Guyanei olandeze care este, de altfel, destul de înapoiată. Se cultivă citrice și trestie de zahăr, de obicei în mari plantații, orez, cafea, cacao, bananieri, porumb, tutun, zarzavaturi etc. Grape-fruit-urile, cu miez roz, ating aci dimensiuni impresionante. Peisajul agricol din preajma șoselei este întrerupt din loc în loc de niște case mici, de cîte un templu budist sau o moschee mahomedană.

Subsolul Guyanei olandeze este foarte bogat în bauxită, ceea ce situează colonia pe locul al doilea în lumea capitalistă în ce privește extracția acestui minereu — materie primă extrem de importantă pentru industria aviatică și alte ramuri industriale. Bauxita, exploatată în cea mai mare parte de puternicul concern american „ALCOA" (Aluminium Company of America) urmat de compania olandeză „Billiton" reprezintă 80 la sută din valoarea exporturilor Guyanei olandeze. O filială a concernului „ALCOA" are la Paranam, oraș de pe malul rîului Surinam, un mare complex minier în care lucrează 5 000 de muncitori. O altă filială dispune de o topitorie de aluminiu la Suralco. În zonele de extracție a bauxitei, solul, casele, copacii — într-un cuvînt, totul în jur — este acoperit de un praf roșiatic, care-ți intră în ochi, în gură, ți se depune pe haine și-ți face viața imposibilă.

Deși are o climă caldă, favorabilă dezvoltării unor importante culturi agricole, rîuri puternice cu un mare debit de apă, constituind imense surse hidroenergetice, păduri cu esențe prețioase, ca să nu mai vorbim de bogățiile subsolului, poporul Guyanei olandeze nu poate dispune încă de propriile-i resurse naturale, fiind condamnat să ducă o viață grea.

V. Grigoriev

Plasă a unui pescar din Guyana.

globul

Dulciurile fac să treacă supărarea...

Foto **P. Nosov**

MINUNILE CREIERULUI

Cum se „ghicesc" gîndurile

Cunoscutul „telepatist" și hipnotizator sovietic Mihail Kuni uimește asistența în timpul ședințelor publice prin repeziciunea cu care ghicește gîndurile, descoperă obiecte ascunse, indică pe hartă un oraș la care s-a gîndit cineva din public. Să-i dăm cuvîntul :

„Într-o zi, după o demonstrație publică în sala unei case de cultură, s-a apropiat de mine directorul acesteia și mi-a adresat o rugăminte neobișnuită : să descopăr cine furase în ajun un ceas de aur din cabina unui actor. Mai exact, era bănuită o persoană, s-o numim X, care fusese văzută intrînd în cabină ; o simplă bănuială nu putea constitui însă o acuzație.

X era surdomut, dar această împrejurare nu m-a împiedicat să mă înțeleg cu el. Prin gesturi și o mimică expresivă, care păreau sincere, X mi-a dat să înțeleg că e nevinovat. I-am scris pe un bilețel că îl cred, dar că, pentru a-i convinge și pe ceilalți, trebuie să recurgem la o manevră inofensivă, să ne prefacem că pornim în căutarea ceasului. Negăsindu-l, tuturor le va fi limpede că hoțul trebuie căutat în altă parte.

X s-a declarat de acord.

De ce i-am scris că îl cred ? În primul rînd pentru a-i adormi vigilența și, în cazul cînd el era hoțul, a-l determina să mă însoțească. Altminteri riscam să mă refuze. Or, participarea lui îmi era absolut necesară. Mai departe am raționat în felul următor : să presupunem că X a furat ceasul ; ce-a făcut cu el ? Fie că l-a ascuns el însuși, ceea ce însemna că trebuie să descopăr ascunzătoarea, fie că l-a încredințat altcuiva și atunci urmează să aflu numele acestui om.

Pornind de la prima presupunere, am încercat să descopăr ascunzătoarea.

...Începe experiența. Îl iau pe X de mînă. Prima etapă : ceasul se află în casa de cultură sau în afara ei ? Reacția bănuitului e limpede : ceasul nu e în clădire. Pas cu pas, ajungem în stația de autobuz. Nici o reacție la primul autobuz. Dar în al doilea, cu un alt număr, X se urcă. Îl urmez. Coborîm după cîteva stații. Un cartier nou, un bazin de înot, animație în jur.

X mă antrenează spre bazin. Simt că însoțitorul meu e cuprins de o stare nervoasă neobișnuită. Îmi dau seama că X știe că nu-mi poate ascunde nimic.

Și totuși nu sînt liniștit. Mi se pare că undeva am greșit, căci nu pot să asociez de fel cele două noțiuni — ceas și apă. Dar cînd îi comand insistent : „Intră în apă", X se înmoaie dintr-odată de parcă ar fi renunțat la ultima încercare de a rezista, se dezbracă și sare docil în apă. Inoată direct spre latura dreaptă a bazinului, dislocă o piatră și scoate un pachețel de celofan în care zăresc un ceas de aur...

Să presupunem acum că știm cine e vinovatul dar trebuie să aflăm numele complicelui. E posibil ? Pentru experiență — o simplă experiență, firește, de „ghicire" a unor nume, fără existența unor infracțiuni — i-am ales pe... oamenii de știință de la Dubna.

...În fața mea se află savanți renumiți din mai multe țări. Cer un voluntar. Se oferă un om de știință polonez, pe care îl rog să se gîndească la un oraș. Îl recepționez fără eforturi deosebite : Cracovia. Apoi îl invit să se gîndească la un nume de familie. Trec 30 de secunde, apoi încă 10... Experiența se prelungește și fiecare secundă îmi pare o veșnicie. Mă copleșește emoția, creierul îmi lucrează febril. Îl rog pe savant să gîndească mai clar, să se concentreze. Și în același moment simt că el se străduiește să mă induc în eroare, să nu se concentreze asupra numelui. Îmi sporesc eforturile și-l silesc să-și adune gîndurile. Treptat încep să înțeleg, să deslușesc parcă o literă după alta. Încă puțin, încă... Da, totul e limpede.

Dau drumul mîinii pe care o țineam și-i spun : „V-ați gîndit la un om al cărui nume de familie nu-l cunosc, pentru că nu-l cunoașteți nici dumneavoastră, cum, de altfel, nu-l cunoaște nimeni. V-ați gîndit la... omul zăpezilor". Savantul recunoaște...

În amintirea acestei experiențe am păstrat referatul lui Lebedev, secretarul științific al Institutului unificat de cercetări nucleare. În referat se spune, între altele : „Dacă n-am fi fizicieni ne-ar veni foarte greu să credem că creierul uman, interacționînd cu mediul extern, poate săvîrși asemenea minuni".

MICA ENCICLOPEDIE

Termometrul

Astăzi există cîteva mii de tipuri de termometre. Iar dintre ele puține seamănă cu dispozitivul pe care fiecare din noi îl cunoaște sub această denumire.

Cînd un meteorolog învîrte repede deasupra capului un șnur de care e prins ceva albicios puțini ar recunoaște în această „instalație" un termometru. Și totuși e unul din cele 14 tipuri de termometre folosite în meteorologie, iar originala lui utilizare are ca scop perceperea cît mai rapidă a temperaturii aerului. Dar iată și un fel de suliță medievală, care, împlîntată cu putere într-un morman de legume sau grîne, măsoară gradul de supraîncălzire. Alte termometre, dotate cu o coadă lungă de doi metri, se folosesc pentru dispozitivele subterane. La suprafață rămîne doar scara lor, iar stropul sensibil de mercur își face meseria în adîncime. Cozile acestor termometre pătrund în cuptoarele de pîine și în separatoarele de unt, în mașinile de filat și în autoclavele alimentare.

Fiecare termometru are tabietul lui... E o adevărată artă să determini diametrul orificiului și tubului prin care circulă mercurul. Cel mai mic, de numai 0,04 milimetri, îl au termometrele medicale. Dar un tub atît de subțire ar fi invizibil cu ochiul liber dacă n-ar fi confecționat în formă de prismă triedrică, cu proprietăți de mărire, așezată pe un ecran de email alb. Termometrele au însă și o trăsătură comună : toate sînt confecționate din sticlă. Orice încercare de a înlocui cu o peliculă transparentă de masă plastică incasabilă, a dat greș, căci prin materialele plastice oxigenul, dușmanul mercurului, trece ca printr-o sită.

Primele dispozitive de măsurare a temperaturii, apărute în secolul XVII, erau umplute cu apă și, bineînțeles, se spărgeau deîndată ce apa îngheța. Pînă cînd, într-o zi ducele toscan Ferdinand al II-lea a încercat, în glumă, să le „îmbete" cu alcool etilic. Ceea ce le-a făcut mai rezistente și mai precise. Ascensiunea impetuoasă a termometrelor a început, însă, o dată cu încercarea fizicianului francez Amontons de a le umple cu mercur. În anii următori, termometrele s-au perfecționat pe măsura purificării mercurului. Dar mercurul nu e nici el fără cusur, căci îngheață la minus 38,8 grade. De aceea măsurarea temperaturilor foarte joase, inexistente în natură dar necesare în cercetările de laborator, se face cu ajutorul pentanului (eter de petrol).

În 1723 Fahrenheit a dat termometrului o formă nouă, modernă. După cum se știe, Fahrenheit a propus o scară cu 212 de gradații. Réaumur a considerat mai comodă o scară cu 80 de gradații, oamenii însă au optat în majoritate pentru termometrul suedezului Celsius, cu 100 de gradații. Dar și astăzi englezii nu renunță la Fahrenheit și nici francezii nu-l abandonează pe Réaumur, deși termometrul lui Celsius a fost decretat internațional încă în 1927.

F. Krenin

— Bine, dragă, dar mai ai două blănuri !

PUȚINĂ CACTUSOLOGIE

Copiii țepoși ai Soarelui

Cactușii au și ei tradițiile lor. Să se adune, de pildă, în primăvara fiecărui an în sala de expoziție a Muzeului de biologie „Timiriazev" din Moscova și să se lase admirați de vizitatori. Așa se face că și în acest an „copiii țepoși ai soarelui" au sosit, la 28 mai, în sala muzeului, expediați din toate colțurile Uniunii Sovietice. Toți cei care au socotit că exemplarele de cactus crescute de ei merită să rivalizeze cu exponatele prezentate de Grădina botanică din Moscova și-au trimis vlăstarele la expoziție.

Vizitatorii întîlnesc aici cactuși cu cele mai diferite siluete : unii înalți și masivi, alții sferici, cilindrici, subțiri și ramificați ca niște candelabre sau încolăciți ca niște șerpi ; unii cu țepii agresivi, alții cu ei mascați de un puf fraged, mătăsos ; în sfîrșit, punctul de atracție al expoziției, cactușii înfloriți, care prin surprinzătoarele forme și culori ale podoabelor lor florale dezmint orice idee preconcepută despre aceste modeste plante ale deșertului. Recunoașterea nebănuitei lor frumuseți s-a concretizat în premierea expoziției cu medalia de aur a Asociației științifice a crescătorilor de cactuși din Moscova.

CU 5000 DE FAȚETE

Vă privește o muscă

Ochiul muștei este alcătuit din cîteva mii de fațete, iar fiecărei fațete îi corespunde un mecanism de focalizare, o cornee și un cristalin. Aceste mecanisme cuprind în cîmpul lor vizual, ca niște minuscule telescoape, tot spațiul înconjurător.

Fotografiile înfățișează un „vînător de muște" și un fragment din cîmpul vizual al „vînatului". Imaginea a fost luată din

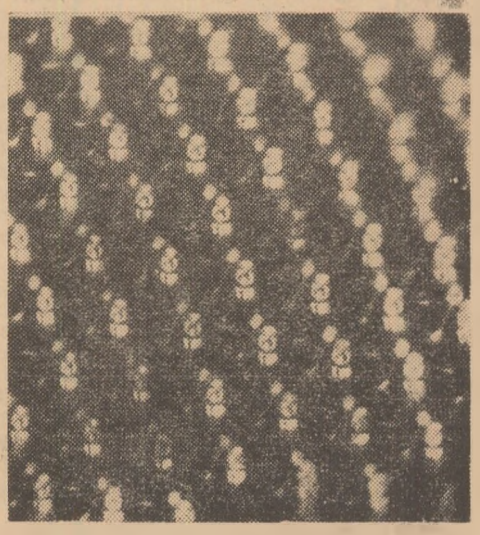

interiorul ochiului unei muște și apoi mărită de 1 000 de ori. În realitate, fiecare imagine care se repetă are în ochiul insectei un diametru de numai 0,02 milimetri.

PROGRAM LA ALEGERE

Ecranul cu două fețe

După experiențe care au durat trei ani, inventatorul M. L. Dean din Noua Zeelandă a reușit să realizeze un nou tip de televizor. Aparatul lui Dean s-a impus prin faptul că poate transmite simultan două programe pe același ecran. De fapt televizorul e prevăzut cu două ecrane montate unul față de celălalt sub un anumit unghi. E suficient să te așezi, de pildă, în dreapta ecranului, ca să vizionezi un anumit program. Cei ce doresc să vadă cealaltă emisiune trebuie să privească ecranul dinspre stînga. Pentru a nu se suprapune, semnalele sonore ajung la ascultători pe două canale : unul e în legătură cu difuzorul aparatului, celălalt cu o cască.

Poşta medicului

ŞTEFI S. — Bucureşti : 1) Nu vrem să vă influenţăm, dar considerăm că nu aveţi nevoie de nici o „operaţie estetică". Pictorul Surikov spunea : „o figură este frumoasă chiar dacă nasul e cîrn, chiar dacă umerii obrajilor sînt ieşiţi, dat toate sînt în armonie". S-a gîndit poate la... dv. 2) Despre aeroterapie vom publica în curînd un articol.

SABĂU ELENA — Şimleul Silvaniei : Este greu din Bucureşti că cunoaştem „situaţia cosmeticienilor" din Cluj sau Oradea. Veţi găsi, desigur, local mai uşor posibilitatea de tratament respectiv.

PASTOR IOAN — Tg. Mureş : Din păcate, problema nu se poate rezolva decît pe cale chirurgicală (ablaţie şi eventual autoplastie). Adresaţi-vă cu încredere clinicii chirurgicale din Tg. Mureş.

GH. M. P. — Bucureşti ; GESTAN V. — Bucureşti ; NEZER — Borşa ; AD. A. — Bucureşti ; G. R. — Bucureşti ; L. M. — Sinaia ; S. I. G. — Cluj ; OCTAV — Giurgiu ; A. MARIN — Ploieşti ; T. APOLON — Cluj ; TOMIŢĂ C. — Lipova : Vă răspundem colectiv, problema, cu toate variaţiile ei individuale, fiind în esenţă aceeaşi. Toate supărările pe care le acuzaţi nu au un substrat organic, ci psihic, alimentate de gînduri nefaste, lecturi, suprasolicitare nervoasă etc. Efectul, cu tot aspectul paradoxal, poate fi o supraexcitare sau inhibiţie psihică. O viaţă sexuală ordonată, prin căsătorie, înlătură întotdeauna toate inconvenientele şi restabileşte echilibrul psihic. Pînă atunci, duşuri alternative reci şi calde, gimnastică sau sport, sedative de tip bromoval (1-2 tablete la distanţă de o oră între ele înainte de culcare), eventual serii lunare de ser neurotonic (15 fiole, zilnic o fiolă), Madiol (4 pe zi, sublingual) şi vitamina E (3 pe zi) vor remedia fenomenele descrise de dv.

ELVIRA ROTARU — Cluj : Citiţi articolul nostru „Dacă vreţi să fiţi suple" publicat în pag. 12-a din nr. 20/1966.

GIE M. — Braşov : Am primit ambele scrisori dar... 1) Mai faceţi un control O.R.L. pentru a înlătura eventualitatea unui început de otoscleroză. Altfel trebuie interpretate ca fenomene neurovegetative care se ameliorează cu sedative (pasinal, bromoval, etc.). 2) În sensul unei distonii neurovegetative pledează şi al doilea „necaz" al dv.

NICULESCU CAMELIA — Zimnicea : Împotriva **căderii părului**, cum am mai spus, nici un tratament nefiind absolut sigur, orice metodă merită încercată. Vă recomandăm în afara Tonicului pentru păr aflat în comerţ o cură lungă cu Gerovital H3 (injecţii) care adesea dă rezultate surprinzătoare şi Romavit 1—4 g pe zi timp de 4 luni.

MITICĂ — Piatra Neamţ : „Fenomenul" remarcat de dv. este real. A-l „declanşa" necesită tehnică şi artă pe care unii le posedă din instinct, alţii le învaţă din „experienţa vieţii". În orice caz nu vă sfătuim să utilizaţi medicamente, care pe lîngă eficienţa lor trecătoare, prezintă riscul unor efecte toxice.

G. M. Sibiu : 1) În **foliculita cefei**, röntgenterapia în doze antiinflamatoare (50 r — 120 r pe şedinţă, în total 4—6 şedinţe) dă de obicei bune rezultate. Apoi vitaminoterapia sub formă de drojdie de bere proaspătă (4 linguriţe pe zi), vitamina A (50 000 u. pe zi) şi vitamina C 200 (3—4 comprimate zilnic). Ca tratament medical : anatoxina stafilococică asociată cu vaccinoterapie cu stock-vaccin sau mai bine auto-vaccin. Local : pulverizaţii cu rezorcina 1/500 sau badijonaj cu cristal violet, eventual penicilina asociată cu vaccin Delbet în injecţii intradermice. Spălarea cefei nu e permisă decît cu o soluţie slabă de permanganat. 2) În **hipertensiunea arterială** sporturile care pretind mari eforturi fizice sînt contraindicate. 3) Probabil că este de origină nervoasă.

C. VASILE — Constanţa : După semnele descrise, soţia dv. suferă de o **stomatită catarală** datorită, probabil, unor leziuni dentare neîngrijite sau depunerii de tartru pe gingii. Vă sfătuim să consultaţi un stomatolog. Pînă atunci, ca tratament local : badijonaje cu albastru de metilen 1% sau cu soluţie glicerinată de neosalvarsan şi gargare cu rivanol 3—4 la mie.

OANA A. V. — Banat : Se pare că limba dv. mereu „încărcată" este o **glosită digestivă**. Tratînd cauza veţi înlătura şi efectele neplăcute. Pînă atunci, pensulări pe limbă cu acid salicilic 5% sau cu glicerină boraxată 10%. **Mirosul urît din gură** se înlătură cu soluţii de vanilină 2% în alcool.

IONESCU GEORGE — Bucureşti : 1) Din păcate, nu „aţi scăpat" — cum credeţi dv. — de **trichomoniaza** contractată în 1964, simptomele pe care le acuzaţi fiind tipice pentru prostatita trichomoniazică. Un examen bacteriologic al lichidului prostatic va confirma, desigur, prezenţa parazitului. Credem că ar fi indicat să reluaţi tratamentul cu Flagyl, asociindu-l cu instilaţii uretrale cu soluţie de criogenina, acestea pe lîngă tratamentul recomandat de medicul dv. Împotriva ejaculării precoce, puteţi încerca Madiol 4—5 comprimate zilnic. 2) Citiţi răspunsul dat lui Oana A. V. — Banat.

N. PELIN — Arad : 1) De ce „probabil" o **uretro-prostatită trichomoniazică**, de vreme ce un examen microscopic al secreţiei uretrale ar fi clarificat diagnosticul ? 2) Localizarea prostatică este ceva mai „încăpăţînată", dar printr-un tratament corect aplicat şi urmat, trichomoniaza poate fi radical vindecată ; 3) Pentru a combate contaminarea, trichomoniaza fiind o afecţiune veneriană, este bine să se evite legăturile cu partenere necunoscute. 4) În rest, citiţi răspunsul dat mai sus lui Ionescu George — Bucureşti.

T. D. — Bucureşti : După semnele descrise de dv. credem că este vorba de o **hipertrofie de prostată**, dar diagnosticul trebuie confirmat clinic. În acest caz, ca şi pentru fenomenele de impotenţă sexuală cu ejaculare tardivă (hipoandrogenie) se recomandă, sub strict control medical, o serie de 15—20 fiole de testosteron 25 mg/zi, de 5 ori pe săptămînă, reducîndu-se ulterior doza la 25 mg de 2 ori pe săptămînă sau o dată pe săptămînă. Puteţi asocia cu vitamina E 3—4 comprimate zilnic pe cale bucală.

VASILE M. — Reg. Iaşi : Din desenul puţin cam „abstracţionist", ce însoţeşte scrisoarea, bănuim că nu sînt decît glandele prepuţiale (glandele Tyson) care produc smegma şi care la dv. fiind probabil ceva mai mari au deşteptat bănuiala unor „tumori". Nici un motiv de îngrijorare deci !

SABLICI NOVAC — com. Sînpetru Mare, raionul Sînicolaul Mare : În **eczema cronică a sugarului**, îmbăierea prea frecventă este dăunătoare ; pielea trebuie curăţată cu ulei. În formele pruriginoase (cu mîncărime) : băi de sulf (50 g sulfură de potasiu pentru o baie de copil). Se vor împiedica copiii să se scarpine folosindu-se mînecuţe sau „cămăşi de eczeme" cu mîneci strînse de braţe. În regimul alimentar, adaosul de bucăţi mici de **slănină de porc** la alimentaţie timp de cîteva săptămîni (30—50 g pe zi la sugari), s-a dovedit eficace pentru vindecarea eczemelor rebele. Ca tratament local : comprese umede cu soluţie fiziologică de ClNa. Se aplică apoi un unguent cu ulei de migdale (ceară galbenă, parafină solidă cîte 10 g, ulei de migdale 80 g, acid boric şi oxid de zinc cîte 4 g). La sfîrşitul tratamentului, aplicaţi următoarea **„pudră umedă" calmantă :** oxid de zinc şi talc venet. cîte 20 g, glicerină 15 g, alcool diluat 10 g, anestezină 2—5 g, hidrocortizon 2,5 g, apă distilată ad. 100 g. De asemenea, pe cale bucală puteţi administra Romergan sau Clordelazin (Largactil) în dozele prescrise de medic.

MITRA DAN — Craiova : „Petele roşii" de pe obraz sînt o aşa zisă **eritroză**, cauzată de acneea de care suferiţi. Aplicaţi comprese calde de rezorcină 5%. În intervalul dintre comprese, vă recomandăm următoarea pastă de aplicat pe faţă : sulf precipitat 1 g, ihtiol şi rezorcină cîte 0,5 g, oxid de zinc, talc, lanolină şi vaselină cîte 5 g.

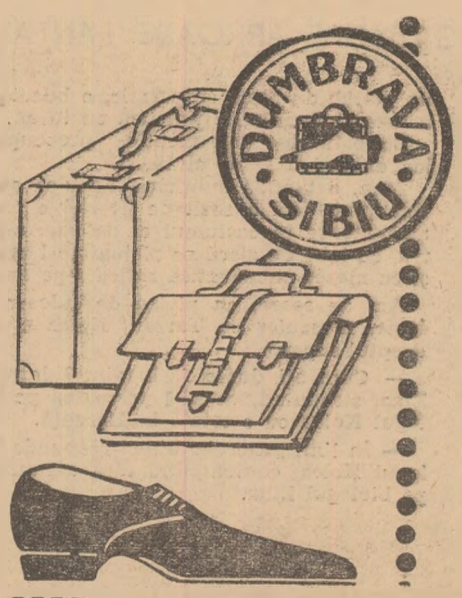

CEREŢI
ÎNCĂLŢĂMINTEA
ŞI ARTICOLELE DE
MAROCHINERIE
DUMBRAVA
produse de
întreprinderea

13 DECEMBRIE-SIBIU

COOPERATIVA
„CHIMICA" BUCUREŞTI
Calea Şerban Vodă 22–24
Telefon: 23.40.67, 23.79.15

Produce şi livrează imediat unităţilor din comerţul de stat şi cooperatist următoarele produse :

CARPETIN — soluţie pentru curăţat covoare, tapiţerie de mobilă, haine etc.

VITRO — lichid pentru curăţat geamuri, cristale, oglinzi etc.

PIC — praf pentru scos petele de cerneală şi iod de pe ţesături diferite şi mîini.

CERAT LABIAL — apără şi vindecă epiderma de frig.

CHEAG LICHID — utilizat ca coagulant la fabricarea brînzeturilor.

BATISTE DEZINFECTANTE — hîrtie creponată, împregnată, se foloseşte în scopuri igienice.

MASA GALBENA DE TURNARE ELECTRO-IZOLANTĂ — dielectric pentru cutiile de funcţionare a cablurilor electrice.

SEPTOL — soluţie dezinfectantă. Este un dezinfectant de uz extern avînd în compoziţie : uleiuri eterice, bromcetilpiridină şi alcool etilic. Are acţiune bactericidă şi odorizantă. Se foloseşte ca dezinfectant în unităţile de frizerie, manichiură şi pedichiură.

CORDOANE — confecţionate din material plastic, bicolore, cu cataramă, pentru bărbaţi şi femei.

LUMINARI — albe din parafină în pachete de 1 kg.

ESENŢE — diferite arome (rom, vanilie, trandafir, zmeură, vişine, lămîie etc.).

ŞERBET — în borcane de 700 gr.

La cerere se expediază unităţilor socialiste cataloage cuprinzînd toate produsele.

ŢESĂTURI IMPRIMATE
● DIFTINĂ ● FINET
● BORSEC, INDIAN
● ENKA-PIJAMALE
şi ţesături vopsite în fir şi în bucată pentru cămăşi şi costume produse de

ÎNTREPRINDERILE TEXTILE GALAŢI

Pentru
CONFECŢII
CEREŢI
ŢESĂTURILE
DE
MĂTASE ŞI RELON
PRODUSE DE
Mătasea roşie
CISNĂDIE

Primul cuvînt

(POVESTIRE APROAPE FANTASTICĂ)

Toate istoriile cu delfini, despre care bănuiesc că ați auzit sau poate chiar ați citit ceva, pe mine personal mă impresionează teribil.

Ați aflat, desigur, că delfinul îi seamănă omului mai mult decît cea mai respectabilă maimuță care, trăgînd tacticos din țigară, își scoate pijamaua vărgată și se pupică privind cu dispreț pe cei ce-i contemplă totala ignorare a bunelor maniere.

Creierul delfinului e mai greu și mai complex decît al maimuței, se apropie, ca structură, de cel al omului și e înzestrat cu niște centri a căror menire nu e încă lămurită.

Dar ce părere aveți despre faptul că biologul american John Lilly, autorul volumului „Omul și delfinul", l-a învățat pe un coltuc de pîine singuratic, o bucată de brînză și o cutie de tinichea cu tutun.

Biologii nu-i dau atenție, preocuparea lor exclusivă fiind ei înșiși.

Zina, o blondă subțirică, albă ca smîntîna (abia ieri a sosit pe litoral) e foarte atrăgătoare în costumul ei de baie albastru, cu labe de gîscă pe picioarele-i zvelte. și cu masca subacvatică ridicată pe frunte.

Ars de soare, cu pielea de culoare cafenie, musculos ca Tarzan, Kolea e de-a dreptul superb.

— Cum ați dus-o fără mine ? întreabă Zina, străduindu-se să-l privească pe biologul Kolea cu o totală indiferență.

— În linii generale, bine ! răspunde biologul Kolea, contemplînd fără ascunzișuri pe biologul Zina.

tele și exclamațiile lor și se gîndește amărît :

„Te pomenești că m-a pîrît !"

...Barca plutește înapoi spre țărm. Biologii nu sînt mai puțin surprinși decît nenea Mișa. Delfinul Vaska — căci el a fost — li s-a înfățișat și lor, a privit-o pe Zina și a spus : „Nu-i frumos-s-s !"

— Ai auzit și tu că a spus „Nu-i frumos !"? o întreabă Kolea.

— Am auzit foarte clar !

— Nu înțeleg de ce a spus „Nu-i frumos !"

— Poate pentru că în propoziția asta sînt consoane care le convin delfinilor ?

— Posibil, dar... gîndește-te că e vorba de Vaska, un exemplar de o inteligență diabolică. Cînd îți spun că înțelege tot !

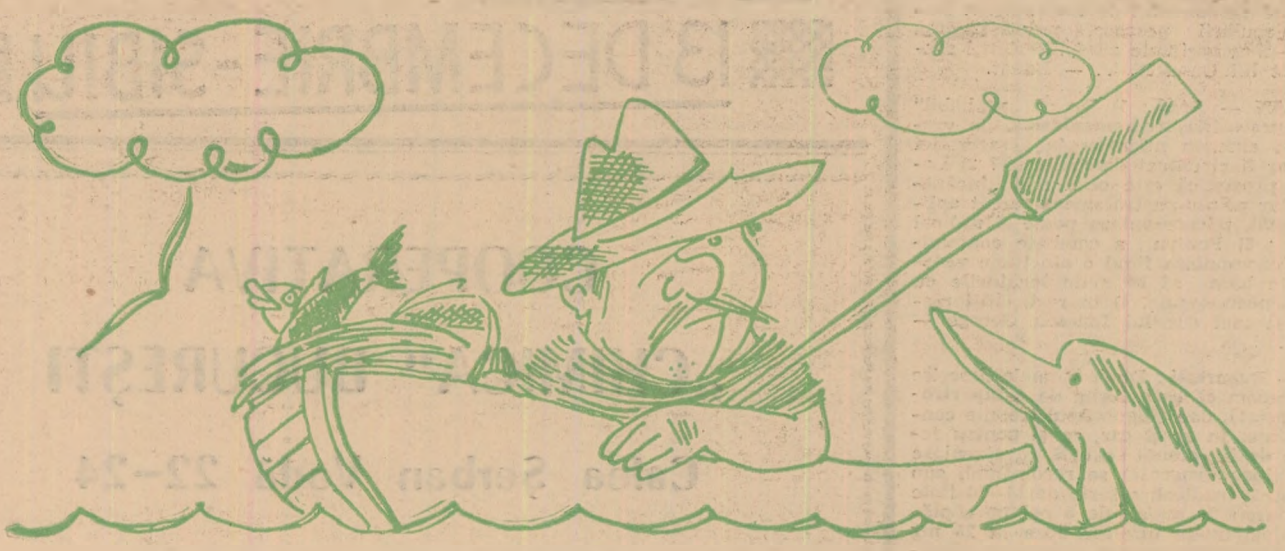

delfinul domesticit Elvar să pronunțe principalele litere ale alfabetului internațional ? !

Nu știm încă dacă talentatul Elvar a reușit să facă față dificultăților — titanice pentru un animal — de a combina literele în silabe și dacă delfinul cu pricina a dibuit cuvintele **pa, ma** și **please**, dar John Lilly nu-l mai numește „animal de experiență", ci „colaborator".

În U.R.S.S. vînătoarea de delfini a fost interzisă, iar în momentul de față stăpînii lor sînt oamenii de știință și nicidecum pescarii sau vînătorii. Savanții prezic delfinilor o carieră strălucită : inteligentele dobitoace se vor transforma în păstori subacvatici ai cirezilor de pești, în detectori perspicaci ai comorilor marine etc. etc.

Pentru toate acestea se cere, însă, ca oamenii să poată comunica cu delfinii, să se stabilească între ei o deplină înțelegere. Așadar, biologii sovietici trebuie și ei să-i învețe pe delfini, frații noștri mai mici, limbajul oamenilor.

Și în definitiv de ce nu ? Cu ce-i este inferior americanului Elvar delfinul nostru din Marea Neagră, această plăcută și inofensivă lighioană, excelent înotător și acrobat de înaltă clasă ? Nu știu de ce sînt convins că delfinii noștri nu ne vor face de rușine și că o dată și o dată vor vorbi rusește cu dezinvoltura cu care Elvar vorbește englezește.

Cum se va ajunge la una ca asta ? Care va fi primul cuvînt rostit de exemplarul marin, de mîndrețea de animal cu burta albă și lucioasă, cu fruntea bombată de copil și ochi sfioși și încrezători ?

Imaginația ea dezlănțuită îmi sugerează următorul tablou :

...O zi azurie și fierbinte pe litoralul Mării Negre. O barcă lungă pe apa liniștită a golfului stîncos, îndreptîndu-se alene spre bazinul delfinilor.

În barcă sînt trei persoane : doi tineri biologi, Zina și Kolea și barcagiul, nenea Mișa, în trecut brav salvator, mustăcios și cheflîu, acum pensionar și morocănos. Nenea Mișa lucrează pentru laboratorul de biologie marină, unde delfinii învață să vorbească.

Se înțelege că în virtutea principiului „lighioana-i lighioană", nenea Mișa nu crede în reușita îndrăzneței experiențe științifice, dar se poartă binevoitor cu tinerii biologi, deși cu oarecare condescendență.

Nenea Mișa vîslește leneș, abia mișcînd ramele, fiindcă e într-o dispoziție mizerabilă: Fedorovna, nevasta lui, o ființă zgomotoasă și hapsînă, l-a avertizat dis-de-dimineață să-și ia gîndul de la obișnuita cinzeacă. Dar parcă-i un făcut ; nenea Mișa simte „un fel de slăbiciune la lingurea" și grozav ar vrea să tragă o dușcă.

La picioarele lui se află coșul nou-nouț al laboratorului, plin cu scrumbie proaspătă pentru delfini, iar ceva mai la o parte, propria-i coșniță, veche, cîrpită cu foaie de cort, pe fundul căreia se odihnesc

— Dar cum se simt frățiorii și surioarele noastre ? Ce progres au făcut delfinii ?

— Felurite. Sînt ca noi, oamenii. Și printre ei sînt unii proști, alții deștepți, chiar talentați. De exemplu Vaska al meu și al Liudei...

— De ce „al meu și al Liudei" ?

— Cum de ce ? Pentru că noi doi, Liuda și cu mine, ne ocupăm de el !

— Asta te-am și întrebat : de ce te ocupi de el cu Liuda și nu cu Tanea... sau cu Galea... sau, în fine, cu Olimpiada ?

— Așa s-a nimerit ! Piotr Petrovici s-a gîndit să mă combine cu Liuda.

— Și nu crezi că Piotr Petrovici exagerează cu... combinațiile lui ?

— Zinocika, dar e în sens științific...

Biologul Zina își întoarce capul și fixează apa.

— Zina !... Zinocika !... Nu merită, zău așa ! Știi, mi se pare că Vaska înțelege tot. Pe cuvînt ! Pînă acum a tăcut, dar nu m-aș mira de loc dacă într-o bună zi o să ne trîntească cîteva de-or să ne meargă fulgii ! Hai să-ți fac cunoștință cu el. Nu ți-e frică ?

— Ce întrebare poate să pună un biolog unei colege ! remarcă Zina sec în timp ce ochii ei, ațintiți spre Kolea, șoptesc duios :

„Nu mi-e frică de nimeni cînd ești lîngă mine !"

Barca se apropie de bazinul îngrădit. Biologii își acoperă fața cu măștile, iau din coș cîte un pește mare și se aruncă în ademenitoarele adîncimi de safir. Nenea Mișa rămîne singur în barcă, pradă unor cumplite chinuri sufletești, în vreme ce necuratul prinde să-i șoptească în urechea roșie și păroasă :

„Ia cîteva scrumbii, pune-le în coșul tău, pe urmă treci prin piață... O să iasă de-o cinzeacă, ba te alegi și cu niște mărunțiș..."

Nenea Mișa nu se lasă rugat. Cu atît mai mult cu cît sfatul necuratului e deosebit de tentant prin simplitatea lui. Așa că nenea Mișa alege scrumbia cea mai mare și dă s-o vîre în coșul lui. Dar în aceiași clipă un puternic jet de apă țîșnit din bazin îl împroașcă din cap pînă-n picioare cu stropi răcoritori.

Un imens delfin își face apariția din apă, drept ca lumînarea, privește în barcă, observă — cel puțin așa i se pare lui nenea Mișa — scrumbia gata să ia drumul coșului proprietate particulară și rostește cu un glas șuierător :

— Nu-i frumos-s-s-s !

— Cum ? Ce ? ! Ce-ați spus ? !...

— Nu-i frumos-s-s ! repetă delfinul, apoi execută clasicul salt în aer și dispare sub apă. Zguduit, nenea Mișa își ridică spre frunte mîna încleștată pe scrumbie pentru a-și face sfînta cruce dar, dezmeticindu-se, își ușurează sufletul cu o expresie tare, marinărească, și zvîrle scrumbia cît-colo. Între timp delfinul țîșnește din apă în partea opusă a bazinului, acolo unde se zăresc căștile — una roșie, alta verde — ale biologilor. Nenea Mișa îi vede capul rotund, aude vocile biologilor, rîse-

Ce crezi că a vrut să insinueze prin „nu-i frumos" ? Hai să ne gîndim !...

Se gîndesc.

— Poate că nu i-am plăcut eu.... spune după un minut de gîndire biologul Zina, zîmbind enigmatic. S-a uitat la mine și a stabilit... cu o sinceritate lipsită de tact : „Nu-i frumoasă !"

— Copilării ! În primul rînd n-a spus „Nu-i frumoasă !", ci „Nu-i frumos !", iar în al doilea... e discipolul meu și trebuie deci să aibă gusturi fine.

— Mulțumesc ! Atunci... uite ce mi-a trecut prin cap. Știi că delfinii sînt foarte respectuoși cu femelele lor și foarte fideli. Nu-i așa ?

— Așa e !

— Vaska și-o fi închipuit că Liuda e... ca să zic așa... în limbajul delfinilor... femela ta. Și cînd colo te-a văzut cu mine. Poate că s-a gîndit să te admonesteze de pe pozițiile morale ale unui delfin onorabil !

Amîndoi izbucnesc în rîs. Apoi biologul Kolea remarcă cu tîlc :

— Da, nu-i de loc ușor să fii om în zilele noastre, cînd ai frați atît de deștepți !

Nenea Mișa cîrmește spre dreapta, trăgînd spre debarcader, scuipă cu năduf, cu gîndul la ale lui, și bombăne :

— Învățați-i, învățați-i pe diavolii ăștia, că pe urmă tot în capul nostru are să se spargă !...

Iar marea arde și scînteiază cu milioanele ei de briliante. Rîde, cum a spus Maxim Gorki, dar nu în legătură cu întîmplarea asta.

Leonid Lenci

umor

Fără cuvinte

FOTOGRAFII SE AMUZĂ

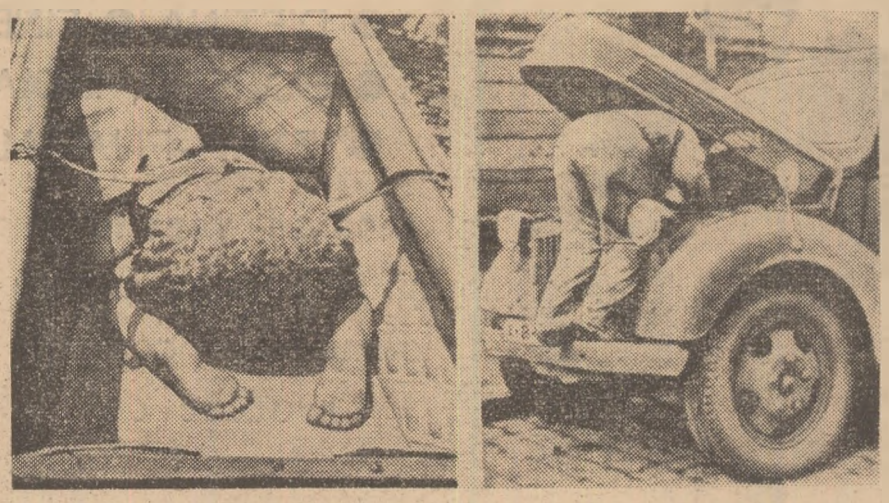

— Ce-o fi avînd că nu merge ?

40 460 **REDACȚIA : București, Piața „Scînteii". Tel. 17.60.10. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.**
Tiparul : Combinatul Poligrafic Casa Scînteii.